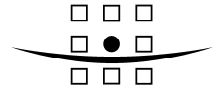

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 6 Natuur

**‘Veldonderzoek woningbouw
Almelo-noord 2005’**

*Inventarisatie en beoordeling van
natuurwaarden in het kader van de Flora- en
faunawet*

COLOFON

Titel: 'Veldonderzoek woningbouw Almelo-noord 2005'

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet

Projectcode: Al(01a)_080305

Status: eindrapport

Datum: 20 oktober 2005

Auteurs: drs. I. Veeman & ing. M. van der Sluis

Veldonderzoek: ing. M. van der Sluis, ing. D. Tuitert & ing. M.B.J.G. Wallink

Opdrachtgever: Gemeente Almelo
Contactpersoon: Mevr. K. Scholten-Breukers

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Algemene opzet	1
1.3	Situatie.....	2
2	Gehanteerde onderzoeksmethodiek	3
2.1	Algemeen.....	3
2.2	Flora.....	3
2.3	Zoogdieren.....	3
2.4	Vogels	4
2.5	Amfibieën.....	4
2.6	Vissen	5
2.7	Ongewervelden	5
3	Gebiedsgericht natuurbeleid	6
3.1	Habitatrichtlijngebied ‘Engbertsdijkvenen’	6
3.2	Vogelrichtlijngebied ‘Engbertsdijkvenen’	6
3.3	Beschermde natuurmonumenten.....	6
3.4	Provinciaal beleid	6
4	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	8
4.1	Inleiding.....	8
4.2	Flora en vegetatie	8
4.3	Zoogdieren.....	9
4.4	Vogels	11
4.5	Amfibieën en reptielen	13
4.6	Vissen	13
4.7	Ongewervelden	14
5	Geraadpleegde bronnen	1
Bijlagen		
I	.....	Soortenlijst
II	.....	Inventarisatiekaart vleermuizen
III	.....	Veldbezoeken
IV	.....	Wettelijk kader

SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Inleiding

In verband met de planvorming voor woningbouw in een gebied ten noorden van Almelo, is in opdracht van de gemeente Almelo door EcoGroen Advies ecologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Voorliggende rapportage betreft een verslaglegging van de resultaten uit het veldonderzoek. De nadruk in deze rapportage ligt op de weergave van de beschermde soorten en of soorten die vanwege hun kwetsbaarheid vermeld staan op de Rode lijst of anderszins ecologisch waardevolle situaties indiceren. Tevens wordt op een aantal punten vooruitgeblikt op de effectstudie die in een later stadium van de plannen zal volgen.

Gebiedsgericht beleid

Het plangebied ligt niet binnen of nabij de Ecologische Hoofdstructuur, Habitatrichtlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden of Beschermde natuurmonumenten. Wel is een klein deel van het gebied in het provinciaal beleid aangewezen als 'Ganzengebied en/ of gebied voor andere wintergasten'. Uit veldonderzoek blijkt echter dat dit gebied niet tot nauwelijks waarde heeft voor wintergasten.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De volgende beschermde soorten zijn aangetroffen of te verwachten:

- Dotterbloem en Brede wespenorchis, beide beschermd volgens een licht regime;
- Diverse algemeen voorkomende zoogdiersoorten, vallend onder een licht beschermingsregime;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen (allen strikt beschermd) zijn niet aangetroffen binnen het plangebied, maar vleermuizen vormen wel het belangrijkste aandachtspunt. Direct buiten het plangebied vormt met name 'Het Meulenbelt' een zeer belangrijke locatie voor vleermuizen (zie bijlage II). Hier zijn in de bomen meerdere kolonies vastgesteld (Rosse vleermuis (o.a. 1 kraamkolonie), Watervleermuis en Baardvleermuis). Voor Watervleermuis vormt de aanwezige houtwal in het plangebied richting een voormalige zandwinput een belangrijke vliegroute. Deze oude zandwinput vormt het belangrijkste foerageergebied voor Watervleermuis en is tevens foerageergebied voor Rosse vleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en mogelijk ook voor Baardvleermuis. Ook elders in het plangebied zijn vlieg- en jachtroutes aangetoond evenals foeragerende vleermuizen.
- Enkele broedvogelsoorten van de Rode lijst, zoals Huismus, Kneu, Tureluur, Patrijs, Graspieper, Gele kwikstaart, Grutto, Boerenzwaluw en Steenuil. De waargenomen aantallen van kritische weidevogels en vogels van bebouwing zijn relatief laag en verspreid aanwezig.
- De amfibieënsoorten Bruine kikker en Middelste groene kikker en Gewone pad, allen algemene soorten vallend onder een licht beschermingsregime;
- De vissoorten Kleine modderkruiper (en BERPJE) in het Lateraalkanaal, Oudewegsbeek en de Derde weterring. Het betreft zogenaamde 'gedragscodesoorten';
- Beschermde insectensoorten en reptielen zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Doorkijk naar effectstudie: inpassing en compenserende maatregelen

- Met name de aanwezige structuren en elementen die van belang zijn voor vleermuizen verdienen aandacht. Inpassing van bestaande opgaande structuren en wateren is aan te raden. Dit geldt in sterke mate voor de voormalige zandwinput en de houtwal hiernaartoe (vanuit 'Het Meulenbelt'). Ook verbindingen met het agrarische buitengebied dienen intact te blijven;
- Ook is wenselijk om maatregelen te treffen voor de aangetroffen vogelsoorten van de Rode Lijst. Voor de Rode Lijstsoorten van bebouwing (Huisumus, Boerenzwaluw en Steenuil) kan bebouwing ingepast worden of kunnen eenvoudige bouwkundige maatregelen toegepast worden. Voor Rode Lijst weidevogels (Kneu, Gele kwikstaart, Graspieper, Tureluur en Grutto) kan gedacht worden aan akkerrandbeheer en aangepast maaibeheer op landbouwgronden in de omgeving van het plangebied. Mogelijk dient voor het verwijderen van de neestlocatie van Steenuil ontheffing aangevraagd te worden.
- Bij werkzaamheden aan watergangen als het Lateraalkanaal, de Oudewegsbeek en de Derde weterring dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van Kleine modderkruiper en mogelijk ook BERPJE. Afhankelijk van de beoogde ingrepen kan een ontheffing vereist zijn.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van de gemeente Almelo heeft Ecogroen Advies in de periode maart–augustus 2005 een flora- en faunaonderzoek uitgevoerd in een gebied ten noorden van Almelo.

Het flora- en faunaonderzoek vormt een aanvulling op en actualisatie van het onderzoek dat in 2003 en 2004 door Ecogroen Advies is uitgevoerd in het kader van de locatieafweging voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT).

In het voorliggende rapport wordt een overzicht gegeven van de actuele natuurwaarden van het gebied. De nadruk in deze rapportage ligt op de weergave van de beschermde soorten en soorten die vanwege hun kwetsbaarheid vermeld staan op de Rode lijsten of anderszins ecologisch waardevolle situaties indiceren.

Aan de hand van de resultaten van het uitgevoerde veld- en bureauonderzoek zal in een later stadium een effectenstudie opgesteld worden. Binnen dit rapport wordt op een aantal punten vooruitgeblikt op deze effectenstudie.

1.2 Algemene opzet

De voorliggende rapportage is gebaseerd op zes bezoeken in juni–augustus 2003, vier bezoeken in april–mei 2004 en zes bezoeken in de periode maart–augustus 2005 en daarnaast beschikbare informatie uit beleidsdocumenten en databanken. Bovendien zijn vijf wintervogeltellingen meegenomen die zijn uitgevoerd in de winter van 2003–2004. Zie ook bijlage III voor een overzicht van alle uitgevoerde veldonderzoeken

In hoofdstuk 3 is een beschrijving gegeven van beschermde natuurgebieden in de nabijheid en een doorkijk naar de mogelijke interactie met de beoogde activiteiten en ingrepen in het plangebied. Per soortgroep wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op het belang van het plangebied (en de nabije omgeving) voor de aanwezige soorten in relatie tot hun beschermingsstatus of vermelding op de Rode lijst. Voorafgaand aan de soortenbeschrijving is in hoofdstuk 2 de per soortgroep gehanteerde onderzoeksmethodiek beschreven.

Bij het lezen van voorliggende rapportage is het belangrijk om te weten dat de huidige werking van de Flora- en faunawet is toegepast, inclusief de belangrijke wetswijziging zoals die sinds 23 februari 2005 van kracht is.

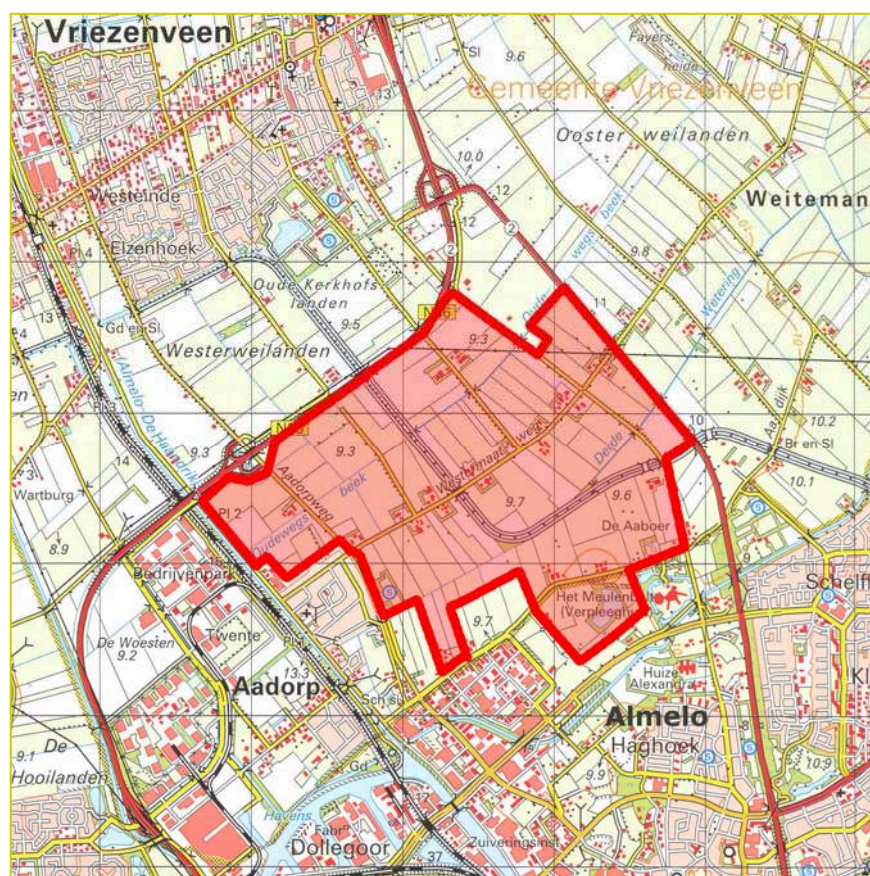
Wetsaanpassing

Per 23 februari jl. is een wijziging van de Flora- en faunawet van kracht geworden waardoor voor een groot aantal algemeen voorkomende beschermde soorten geen ontheffing meer noodzakelijk is. Daarnaast zal voor een aantal andere soorten ontheffing verkregen kunnen worden indien de initiatiefnemer voldoet aan een bepaalde gedragscode. Overigens blijft het strikte regime ten aanzien van onder andere broedvogels en vleermuizen van kracht.

1.3 Situatie

Ligging en aard van het plangebied

Het plangebied bevindt zich aan de noordzijde van de kern Almelo (zie figuur 1). Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgronden en woningen of agrarische bedrijven. Watergangen van belang zijn het Lateraalkanaal en twee watergangen die op het kanaal afwateren (Derde Wetering en Oudewegsbeek). Langs de wegen staan veelal singels met vrij oude eiken. Aan de zuidzijde van het plangebied bevindt zich een voormalige zandwinput. Vanaf deze zandwinput loopt een oude houtwal met eiken richting Verpleeghuis 'Het Meulenbelt'. Daarnaast bevinden zich twee jonge bosjes langs het Lateraalkanaal.

Figuur 1

Topografische kaart met de locatie van het plangebied (oranje vlak).

Het plangebied ligt binnen de volgende kilometerhokken: 238-489, 238-488, 239-490, 239-489, 239-488, 240-490, 240-489, 240-488, 241-490, 241-489 en 241-488 (Bron: Topografische Dienst Emmen).

Aard en planning van de ruimtelijke ingreep

De locatie zal worden ontwikkeld ten behoeve van woningbouw. De precieze invulling is nog niet bekend. Het voorliggende veldonderzoek en navolgende effectstudie kan gebruikt worden voor het maken van stedenbouwkundige schetsen.

2 GEHANTEERDE ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 Algemeen

Voorliggend onderzoek is gebaseerd op een totaal van 21 veldbezoeken en beschikbare informatie uit beleidsdocumenten en databanken. In bijlage III is een overzicht gegeven van alle inventarisatiedata en het type onderzoek. Ten opzichte van het onderzoeksgebied dat in 2003–2004 is onderzocht is in 2005 een gebied ten zuiden van de Aadijk toegevoegd (Meulenbelt e.o.).

Het onderzoek heeft zich gericht op de volgende soortgroepen: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en ongewervelden (met name mieren, vlinders en libellen). Naast de soortwaarnemingen die zijn gedaan in het veld is tevens zorgvuldig gekeken naar mogelijk aanwezige soorten op basis van terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 5: 'Geraadpleegde bronnen'). Daarbij is de aandacht met name uitgegaan naar beschermde soorten en soorten die indicierend zijn voor waardevolle ecologische situaties.

De verzamelde relevante waarnemingen zijn opgesomd in de soortenlijst in Bijlage I. Hieronder volgt een korte toelichting op deze soorten. De belangrijkste waarnemingen zijn ook grafisch weergegeven op de verspreidingskaarten in Bijlage II.

2.2 Flora

In 1999 is het onderzoeksgebied vlakdekkend door de provincie Overijssel onderzocht op het voorkomen van zogenaamde 'aandachtsoorten' (Flora). Dit zijn plantensoorten van de Rode Lijst, beschermde plantensoorten en plantensoorten die indicierend zijn voor bepaalde kenmerkende standplaatsfactoren. In augustus 2003 zijn deze groeiplaatsen gecontroleerd, waarbij de aandacht specifiek is uitgegaan naar Rode Lijst soorten en beschermde soorten. Daarnaast zijn voorjaarsbloeiers tijdens veldbezoeken in april 2004 in kaart gebracht.

Het later toegevoegde deel (Meulenbelt e.o.) is in april en juni 2005 geïnventariseerd.

Er is gekozen voor twee inventarisatiemomenten, omdat er in april mogelijk voorjaarsbloeiers in de bosen en langs oevers van watergangen aanwezig zijn, die in juni–augustus niet meer herkenbaar aanwezig zijn. Speciale aandacht is daarbij uitgegaan naar de meest kansrijke biotopen zoals oevers van watergangen en bosbeplanting langs wegen.

2.3 Zoogdieren

Landzoogdieren

De aanwezigheid van zoogdiersoorten is met name als gevolg van nevenwaarnemingen bij onderzoek aan de overige soortengroepen aan het licht komen. Voor gericht onderzoek was geen aanleiding omdat geen juridisch zwaarder beschermde soorten – d.w.z. soorten van lijst 2 en 3 van de Flora- en faunawet – in het plangebied verwacht worden. Op basis van verspreidingsatlassen, zichtwaarnemingen, sporenonderzoek en biotoopvoorkeur is deze groep goed in kaart te brengen.

Vleermuizen

De aanwezigheid van jachtgebieden, vliegroutes en kolonieplaatsen is

vastgesteld met een batdetector. Aan de hand hiervan zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen. De optimale periode voor vleermuisinventarisatie is in de zomermaanden juni, juli en augustus/begin september.

Het onderzoek in juli–augustus 2003 heeft zich met name gericht op het in kaart brengen van jachtgebieden in gehele gebied (m.u.v. Meulenbelt e.o.).

In juli 2005 is het gehele gebied met twee veldmedewerkers gedurende één avond/ nacht geïnventariseerd om vliegroutes/ foerageergebied te bepalen van vleermuizen. Daarnaast zijn twee bezoeken door twee veldmedewerkers uitgevoerd bij zonsopgang om kolonies van vleermuizen op te sporen. Beide ochtendbezoeken hebben zich gericht op achtereenvolgens bouselementen rond verpleeghuis Het Meulenbelt, bebouwing en bomen in het plangebied en de bebouwde kom van Aadorp.

2.4 Vogels

Inventarisatie van vogels is verspreid over het seizoen uitgevoerd.

Broedvogels

In april 2004 zijn tellingen uitgevoerd worden naar vroeg broedende soorten in het gehele gebied (m.u.v. Meulenbelt e.o.). Tijdens deze bezoeken is de aandacht voornamelijk is uitgegaan naar weidevogels en standvogels. In april 2005 is het plangebied (zie figuur 1) nogmaals onderzocht waarbij ook aandacht is besteedt aan de vogels van bebouwing.

Tijdens bezoeken in het late voorjaar (eind mei–begin juni) 2003–2005 zijn de later broedende soorten vastgesteld, waarbij de aandacht met name is uitgegaan naar vogels van erven.

Aan de hand van de avondbezoeken in juli en augustus 2003 en 2005 zijn aanvullende verspreidingsgegevens van uilen en hoenderachtigen¹ verzameld.

Voor het vaststellen van broedvogelterritoria is zoveel mogelijk uitgegaan worden van de standaardmethode van het SOVON² (datumgrenzen, minimaal aantal waarnemingen).

Wintervogels

Op 28 november en 30 december 2003 en 22 januari, 18 februari, 25 februari en 4 maart 2004 is nagenoeg het gehele plangebied bezocht om aan- of afwezigheid van ganzen en zwanen vast te stellen (Ecogroen, 2004c).

2.5 Amfibieën

Voor het vaststellen van de amfibieën- en reptielenpopulaties is gebruik gemaakt van een combinatie van zicht-, geluid- en vangstmethoden. Zichtwaarneming van adulten, eilegels en larven geven de beste resultaten. Ook geluidswaarnemingen van roepende kikkers en padden leveren zeer geschikte informatie.

De aan- of afwezigheid van een soort is in eerste instantie in de voortplantingswateren gevolgd. Daarnaast zijn voorwerpen (bouwmaterialen, boomstammen e.d.) gekeerd om aanvullend verspreidingsgegevens van met name salamanders en padden te verzamelen.

Omdat de piek in het voortplantingsseizoen niet voor alle soorten in dezelfde periode valt, is het gebied vaker dan één maal bezocht.

¹ Hoenderachtigen zijn soorten als Patrijs en Kwartel.

² Samenwerkende Organisaties VogelOnderzoek Nederland

De inventarisatieperiode is gestart met bezoeken in april 2004 en 2005 voor vroege soorten als Kamsalamander, Gewone pad, Bruine kikker en Kleine watersalamander. In mei 2004 en 2005 heeft het onderzoek zich met name gericht op late soorten als Poelkikker en Middelste groene kikker.

2.6 Vissen

Gericht onderzoek naar vissen is gecombineerd met het amfibieënonderzoek. Op geschikte plaatsen zijn de watergangen circa om de tien meter bemonsterd met een steeknet. Potentiële vindplaatsen van Kleine modderkruiper en BERPJE (b.v. stenige ondergrond nabij kunstwerken) zijn intensiever bemonsterd.

2.7 Ongewervelden

Gezien het aanwezige biotoop en bekende verspreidingsgegevens zijn geen beschermde ongewervelden te verwachten. Om een beeld te krijgen van de aanwezige soorten zijn de insecten 'meegenomen' bij de inventarisatie naar de overige soortgroepen. Biotopen waar insecten voorkomen – oevers van watergangen, perceelranden, houtwallen, bospercelen etc. – zijn in het kader van het onderzoek naar de overige soortgroepen het meest intensief onderzocht.

De soorten zijn geïnventariseerd aan de hand van zichtwaarnemingen en indien nodig gevangen met een net.

3 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

3.1 Habitatrichtlijngebied 'Engbertsdijkvenen'

In de directe nabijheid van het plangebied bevinden zich geen Habitatrichtlijngebieden. Habitatrichtlijngebied 'Engbertsdijkvenen' ligt op een afstand van ca. 5 kilometer meter. Dit gebied kwalificeert zich voor droge en vochtige heide en aangetast hoogveen waar natuurlijke regeneratie nog mogelijk is.

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de grote afstand en de aard van de ingreep, zijn als gevolg van de realisatie van de woonwijk geen significante effecten op de kwalificerende habitats van het Habitatrichtlijngebied te verwachten.

3.2 Vogelrichtlijngebied 'Engbertsdijkvenen'

Vogelrichtlijngebied 'Engbertsdijkvenen' ligt eveneens op een afstand van ca. 5 kilometer van het plangebied. Kwalificerende soort voor dit gebied is Kraanvogel als pleisteraar. Het (akkerbouw)gebied rond de Vogelrichtlijngebied 'Engbertsdijkvenen' wordt door deze soort gebruikt als foerageergebied.

Als een belangrijk foerageergebied voor Kraanvogels wordt aangetast, kan er sprake zijn van een externe werking met significante effecten op dit gebied.

Doorkijk naar effectstudie

Uit recente gegevens blijkt dat Kraanvogel uitsluitend ten noorden en oosten van de Engbertsdijkvenen foerageert (Hazelhorst et al., 2003). Uit het plangebied van Almelo Noord zijn ons geen waarnemingen bekend van pleisterende of foeragerende kraanvogels. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de realisatie van een woonwijk ten noordoosten van Almelo geen significante effecten zal hebben op de beschermde waarden van de Engbertsdijkvenen en dat er geen sprake is van externe werking.

3.3 Beschermde natuurmonumenten

Het meest dichtbijgelegen Beschermde Natuurmonument is eveneens de Engbertsdijkvenen op ca. 5 kilometer meter afstand.

Doorkijk naar effectstudie

De aanleg van een woonwijk zal de natuurlijke kenmerken van de Engbertsdijkvenen niet aantasten (zie bij richtlijngebieden).

3.4 Provinciaal beleid

'PEHS'

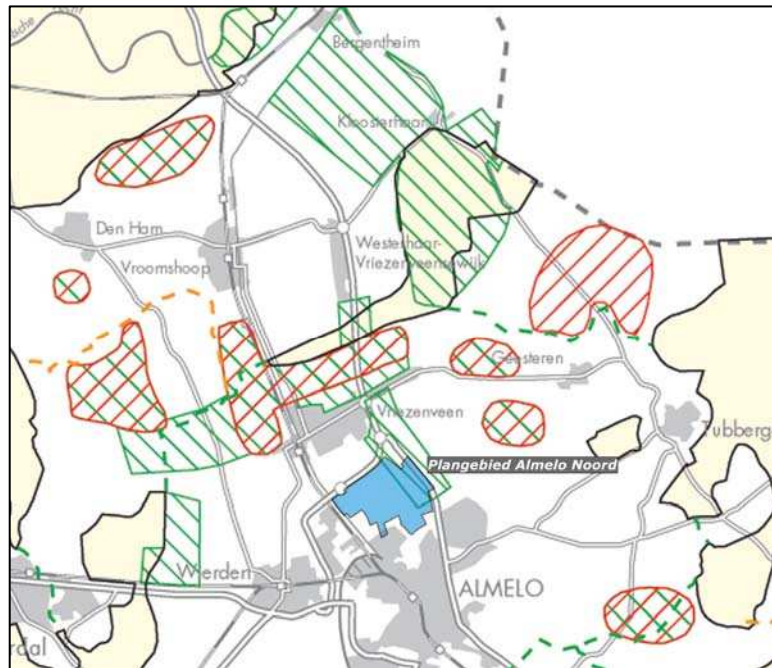
In of in de directe nabijheid van het plangebied liggen geen gebieden die behoren tot de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De meest dichtbijgelegen PEHS op ligt circa 3,5 kilometer ten noord, aan de oostzijde van Almelo. Het betreft hier de ecologische verbinding tussen het Wierdense veld en Engbertsdijkvenen,

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de grote afstand en de aard van de ingreep zijn geen significant negatieve effecten te verwachten op de beschermde waarden en het functioneren van de PEHS.

'Natuur buiten de EHS'

Een klein deel aan de oostzijde van het plangebied is door de provincie Overijssel aangewezen als 'Ganzengebied en/ of gebied voor andere wintergasten' (zie figuur 2).

Figuur 2

Situering van het plangebied ten opzichte van 'Ganzengebied en/ of gebied voor andere wintergasten' (groen gearceerd). Bron: Natuurinformatiekaart B uit Streekplan Overijssel.

Door veldonderzoek in de winter van 2003/2004 (EcoGroen Advies 2004c) en waarnemingen van derden kon worden vastgesteld dat dit gebied niet door ganzen en slechts spaarzaam door andere wintergasten gebruikt wordt. Mede ook vanwege de doorsnijding met de drukke Oosterweilandweg die voor veel verstoring zorgt.

Doorkijk naar effectstudie

Een significante aantasting van 'weidevogelgebied' of 'ganzengebied en/of gebied voor andere wintergasten' – belangrijke natuurwaarden buiten de EHS – is niet aan de orde.

4 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

4.1 Inleiding

Soortbescherming van veel van nature in het wild voorkomende dieren- en plantensoorten is in Nederland sinds 1 april 2002 gebiedsdekkend geregeld via de Flora- en faunawet. Naast nationale en Europese bescherming zijn bepaalde soorten officieel aangemerkt als bedreigd of kwetsbaar en daarom vermeld op een zogenaamde Rode Lijst. Vermelding op een de Rode lijst geeft geen beschermingsstatus maar louter informatie over de mate waarin de soort bedreigd wordt.

Voor meer informatie over de Flora- en faunawet wordt verwezen naar Bijlage IV, achterin in dit rapport, en de site van het ministerie van LNV: www.minlnv.nl.

4.2 Flora en vegetatie

Soorten

In het plangebied zijn twee licht beschermde plantensoorten bekend, namelijk Dotterbloem en Brede wespenorchis. Dotterbloem heeft vijf groeiplaatsen in een kwelgevoede sloot langs de Oosterweilandweg en een groeiplaats langs het Lateraalkanaal.

Brede wespenorchis heeft een groeiplaats (1 exemplaar) in de bomenrij langs de doodlopende Westerweilandweg. Brede wespenorchis kan overigens ook op andere plaatsen opduiken, omdat de soort vaak optreedt als pionier op plaatsen waar de ondergrond verstoord wordt. Door dichtgroeien van de vegetatie verdwijnen juist groeiplaatsen. Dit is ook het geval bij in het verleden vastgestelde groeiplaatsen (provincie Overijssel 1999).

De in het verleden vastgestelde Rode Lijstsoorten Stekelbrem en Blauwe knoop (provincie Overijssel 1999) zijn niet meer teruggevonden. Waarschijnlijk hebben de groeiplaatsen sterk geleden onder de toename van bemesting, waardoor verruiging is opgetreden.

Dotterbloem en Brede wespenorchis zijn twee vrij algemeen voorkomende soorten in Nederland. Ook in de directe omgeving van het plangebied zijn groeiplaatsen van beide soorten aangetroffen (Bron: Ecologisch veldonderzoek woningbouw Almelo Noord-Oost, 2005 & Flora- en fauna onderzoek RBT, locatie Almelo-noord, 2004).

Vegetatie

De aangetroffen vegetatie heeft met name in het landbouwgebied een sterk voedselrijk karakter. Langs de wegen in het plangebied zijn voedselarmere vegetaties aangetroffen.

Lokaal zijn waardevolle ecologische elementen aangetroffen. In de onderstaande tekst zijn deze locaties nader beschreven:

Bomenrijen langs wegen

De bomenrijen langs de wegen zijn omstreeks de ruilverkaveling in het gebied (jaren '60) aangeplant. Plaatselijk is een voedselarme, zure ondergrond aanwezig met soorten als Buntgras en Zandzegge. Ook is hier Brede wespenorchis aangetroffen.

Kwelsloot Oosterweilandweg

Langs de Oosterweilandweg is sterke kweldruk aanwezig, wat resulteert in oppervlakkige kwel. Hier is o.a. Dotterbloem aangetroffen, een indicatorsoort van diepe, regionale kwel.

Doorkijk naar effectstudie:

Het voorkomen van de (wilde) beschermde plantensoorten Brede wespenorchis en Dotterbloem heeft geen consequenties voor de inrichting van het gebied. Wel is het aan te bevelen om de kwelzone langs de Oosterweilandweg in te passen/ her in te richten vanwege de hoge potentiële natuurwaarde van het gebied.

4.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Tijdens vier gericht vleermuizenonderzoeken zijn zeven verschillende soorten vleermuizen aangetroffen, namelijk Rosse vleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis, Meervleermuis, Ruige dwergvleermuis, Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger (zie ook de inventarisatiekaart in bijlage II; let ook op de detailuitsnede linksboven!).

Vaste verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen kolonies vleermuizen aangetroffen. In de slopen bebouwing en eventueel te rooien bomen zijn eveneens geen kolonies van vleermuizen te verwachten, vanwege het ontbreken van geschikte invliegopeningen en holten.

Wel zijn buiten het plangebied vleermuiskolonies gevonden in Aadorp en de bouselementen rondom verpleeghuis De Meulenbelt. Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn strikt beschermd volgens artikel 11 van de Flora- en faunawet.

Aadorp

In Aadorp is een kolonie Gewone dwergvleermuizen aangetroffen in de woning aan de Kastanjelaan nr. 2. Op basis van vastgestelde vliegroutes is naast de aangetroffen kolonie Gewone dwergvleermuizen ook een kolonie van Laatvlieger te verwachten in Aadorp.

Almelo

Op basis van vastgestelde vliegroutes is een kolonie Gewone dwergvleermuizen te verwachten in de woonwijk Schelfhorst aan de zuidoostzijde van het plangebied.

Bouselementen Verpleeghuis 'Het Meulenbelt'

De laanbomen op het terrein van Verpleeghuis 'Het Meulenbelt' zijn zeer belangrijk voor de vleermuissoorten Rosse vleermuis, Watervleermuis en Baardvleermuis. In de laan direct grenzend aan het plangebied is een kolonie Watervleermuizen en een kolonie Rosse vleermuizen aangetroffen. Daarnaast zijn hier vier kleine verblijfplaatsen van Rosse vleermuizen aangetroffen, voornamelijk mannetjes. Op grotere afstand van het plangebied zijn eveneens drie kleine verblijfplaatsen van Rosse vleermuis aangetroffen en een kolonie Baardvleermuizen.

Vlieg- en jachtroutes

In het plangebied zijn een aantal jacht- en vliegroutes vastgesteld. Vliegroutes zijn vaste routes die vleermuizen gebruiken om hun foerageergebied te bereiken. Jachtroutes zijn vaste routes die vleermuizen gebruiken als verbindings- én foerageerroute.

Vlieg- en jachtroutes van vleermuizen kunnen beschermd zijn indien zij essentieel zijn voor het functioneren van de soort, bijvoorbeeld als er geen uitwijkmogelijkheden in de vorm van alternatieve routes voorhanden zijn. In

dat geval is sprake van overtreding van artikel 10 van de Flora- en faunawet ('opzettelijke verontrusting').

Watervleermuis en Baardvleermuis

De houtwal vanaf het terrein van verpleeghuis 'Het Meulenbelt' vormt een zeer belangrijke vliegrouete naar foerageergebied (voormalige zandwinplas) van Watervleermuis. Vrijwel de gehele kolonie Watervleermuis maakt gebruik van de oude houtwal als vliegrouete.

Mogelijk vormt de houtwal ook een belangrijke vliegrouete voor Baardvleermuis. Dit is echter niet uit de uitgevoerde onderzoeken gebleken.

Laatvlieger

Er is een vliegrouete aangetroffen van Laatvlieger vanaf Aadorp langs de Westermaatweg.

Gewone dwergvleermuis

Er zijn twee jachtroutes van Gewone dwergvleermuis vastgesteld. Eén vanuit Aadorp langs de Westermaatweg en één vanuit Almelo langs de Hollandergraven en de westzijde van het terrein van 'Het Meulenbelt'.

Foeragerende vleermuizen

In het onderzoeksgebied zijn alle genoemde vleermuissoorten eveneens foeragerend aangetroffen. Foerageergebieden van vleermuizen zijn in de regel alleen beschermd indien er bij het verdwijnen of onbereikbaar worden ervan, geen geschikte alternatieven voorhanden zijn, waardoor de populatie geschaad wordt.

Gewone dwergvleermuis

Alle wegen met bomen en de bosschages langs het Lateraalkanaal vormen foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis.

Laatvlieger

Voor Laatvlieger is vooral het Lateraalkanaal belangrijk als foerageergebied.

Meervleermuis

Het Lateraalkanaal en het Kanaal Almelo-De Haandrik vormen belangrijke foerageergebieden van Meervleermuis.

Rosse vleermuis

Het gebied rondom de voormalige zandwinplas aan de zuidzijde van het plangebied en het Lateraalkanaal vormen de belangrijkste foerageergebieden voor Rosse vleermuis.

Watervleermuis

De voormalige zandwinplas vormt het belangrijkste foerageergebied voor de kolonie Watervleermuizen op het terrein van verpleeghuis 'Het Meulenbelt'.

Baardvleermuis

De oevers van de waterpartijen op het terrein van verpleeghuis 'Het Meulenbelt' vormen het belangrijkste foerageergebied voor de kolonie Baardvleermuizen. Het is onduidelijk of de soort ook rond de zandwinplas en boerderijen foerageert. Baardvleermuis is namelijk zeer moeilijk waarneembaar met de bat-detector.

Overige zoogdieren

Er zijn een aantal beschermde kleine zoogdiersoorten aangetoond namelijk Mol, Bosmuis, Rosse woelmuis, Veldmuis, Egel, Haas, Bunzing, Hermelijn en Wezel. Daarnaast zijn op basis van terreingesteldheid Aardmuis, Tweekleurige bosspitsmuis, Aardmuis en Huispitsmuis te verwachten.

De aangetroffen en te verwachten soorten zijn met name te verwachten langs oevers van watergangen, ruigte en ondergroei van bosjes. Deze soorten vallen

allen onder een laag beschermingsregime en de aanvraag van een ontheffing is voor deze soorten niet vereist bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Doorkijk naar effectstudie

De aanwezigheid van een aantal vlieg- en jachtroutes van vleermuizen in het plangebied, met name uit 'Het Meulenbelt', verdient nadrukkelijk aandacht. Om effecten op vleermuizen te minimaliseren dienen houtwallen, singels en bomenrijen evenals de voormalige zandwinput ingepast te worden. Belangrijk is dat via dergelijke structuren een verbinding moet kunnen blijven bestaan met het agrarische buitengebied dat voor veel van deze soorten onmisbaar is als foerageergebied. Ook dient overmatige verlichting van de voor vleermuizen (m.n. Watervleermuis) belangrijke delen te worden voorkomen.

4.4 Vogels

Broedvogels

Bij de veldonderzoeken in 2004/2005 zijn met name weidevogels en vogels van bebouwing, bos en struweel aangetroffen.

In het plangebied zijn overwegend (zeer) algemeen voorkomende vogels aangetroffen. Ongeacht de aard van de ingreep zal voor deze soorten de 'gunstige staat van instandhouding' niet in gevaar komen, omdat deze soorten in Nederland en in de regio eveneens algemeen voorkomen en in de omgeving voldoende uitwijkmogelijkheden hebben.

Naast de algemeen voorkomende soorten zijn ook een aantal zogenaamde Rode Lijstsoorten aangetroffen. Soorten van de Rode Lijst gaan landelijk in aantal en/ of verspreiding achteruit en kunnen daardoor op termijn in hun voorbestaan worden bedreigd.

Voor deze soorten kan de 'gunstige staat van instandhouding' mogelijk wel in gevaar komen. Niet vermeld op de Rode lijst, maar wel bijzonder te noemen zijn de territoriumindicerende waarnemingen van Kwartel in de omgeving van de Aadijk en Waterral langs de zandwinplas.

Onderstaand wordt het voorkomen van de aangetroffen Rode Lijstsoorten nader toegelicht. De soorten zijn ook weergegeven op de inventarisatiekaart in Bijlage II. Op basis van de 'Atlas van de Nederlandse broedvogels'(SOVON 2002) is bepaald wat de regionale verspreiding en trend is van de soorten.

Patrijs (Rode Lijst 3: kwetsbaar)

In het plangebied zijn vier territoria van Patrijs vastgesteld. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van vier paartjes Patrijzen.

Deze soort is nog relatief algemeen in Noord-Twente en lijkt hier ook stabiel. Compensatie elders (in de vorm van akkerrandbeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Steenuil (Rode Lijst 3: kwetsbaar)

In het plangebied is nabij de Aadijk een territorium van Steenuil vastgesteld. Deze soort broedt vermoedelijk in een schuurtje of andere bebouwing. Door realisatie van de nieuwe woningen zal vermoedelijk 1 paartje verdwijnen. De soort is nog relatief algemeen in Noord-Twente. Zodoende zijn er zijn geen negatieve effecten te verwachten op de 'gunstige staat van instandhouding' van deze soort. Omdat nestlocaties van uilen jaarrond als vaste verblijfplaats worden beschouwd dient voor het verwijderen ervan ontheffing aangevraagd te worden.

Boerenzwaluw (Rode Lijst 4: gevoelig):

In het plangebied zijn minstens 7 paartjes Boerenzwaluw aangetroffen. Boerenzwaluw broedt in bebouwing (o.a. aan steunbalken van daken) en onder een brug over het Lateraalkanaal. Deze soort is nog relatief algemeen in

Noord-Twente en lijkt hier ook stabiel. Mitigerende maatregelen in de vorm van inpassing van boerenbedrijven is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Graspieper (Rode Lijst 4: gevoelig)

Er zijn drie territoria van Graspieper vastgesteld. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van drie paartjes Graspiepers. Deze soort komt in relatief lage aantallen en dichtheden voor in Noord-Twente. Compensatie elders (in de vorm van akkerrandbeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Gele kwikstaart (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het plangebied zijn acht territoria van Gele kwikstaart vastgesteld. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van acht paartjes Gele kwikstaarten. Het plangebied ligt op de rand van het Overijsselse kerngebied van Veldleeuwerik in Noordoost-Overijssel. Binnen het plangebied komt de soort in relatief lage aantallen en dichtheden voor. Compensatie elders (in de vorm van akkerrandbeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Grutto (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het plangebied zijn vijf territoria van Grutto vastgesteld op vochtige graslanden. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van vijf paartjes Grutto's. Deze soort komt in relatief lage aantallen en dichtheden voor in Noord-Twente. Compensatie elders (in de vorm van b.v. verhoging grondwaterstand en aangepast maaibeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Huismus (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het plangebied zijn minstens 25 paartjes Huismussen aangetroffen. Huismussen broeden vooral in bebouwing. Afhankelijk van de te handhaven bebouwing zullen meerdere paartjes Huismussen verdwijnen. De soort is een algemeen voorkomende soort in Noord-Twente. Compensatie is niet noodzakelijk.

Kneu (Rode Lijst 4: gevoelig)

Het plangebied herbergt twee paartjes Kneuen. Kneu is aangetroffen in ruigte en ruige slootoevers. Kneu is lokaal vrij algemeen in Noord-Twente. Compensatie is niet noodzakelijk.

Tureluur (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het plangebied zijn drie territoria van Tureluur vastgesteld. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van drie paartjes Tureluurs. Deze soort komt in relatief zeer lage aantallen en dichtheden voor in Noord-Twente. Compensatie elders (in de vorm van b.v. verhoging grondwaterstand en aangepast maaibeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Veldleeuwerik (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het plangebied zijn vijf territoria van Veldleeuwerik vastgesteld. Afhankelijk van de precieze inrichting van de nieuwe woonwijk kan leefgebied verdwijnen van vijf paartjes Veldleeuwerik. Het plangebied vormt de rand van het kerngebied van Veldleeuwerik in Overijssel (aanwezig rond de Engbertsdijkvenen). Binnen het plangebied komt de soort in relatief lage aantallen en dichtheden voor. Compensatie elders (in de vorm van akkerrandbeheer) is gewenst, maar niet noodzakelijk.

Wintergasten

Bij de vijf gerichte veldonderzoek naar wintervogels in de winter van 2003/2004 zijn in het geheel geen wintergasten zoals ganzen en zwanen aangetroffen binnen het gebied waarop voorliggende rapportage betrekking heeft. Ook de omgeving bleek destijds van geen of geringe waarde voor ganzen en zwanen.

Doorkijk naar effectstudie:

Gezien de relatief lage aantallen en dichtheden van Rode Lijst-broedvogels in het plangebied is compensatie niet verplicht, maar wel gewenst. Voor de Rode Lijst-soorten van bebouwing (Huismus, Boerenzwaluw en Steenuil) kan bebouwing ingepast worden of kunnen eenvoudige bouwkundige maatregelen toegepast worden. Voor Rode Lijst weidevogels (Kneu, Gele kwikstaart, Graspieper, Tureluur en Grutto) kan gedacht worden aan akkerrandbeheer en aangepast maaibeheer op landbouwgronden in de omgeving van het plangebied.

4.5 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

In het plangebied zijn de licht beschermde Bruine kikker en Middelste groene kikker aangetroffen. Ook Gewone pad is in het plangebied te verwachten. Deze soort is net buiten het plangebied aangetroffen. Alle drie genoemde soorten behoren tot de meest algemeen voorkomende amfibieën van Nederland en komen in de regio ook algemeen voor.

Strikt beschermde amfibieën als Kamsalamander, Poelkikker en Boomkikker zijn ondanks gericht onderzoek niet aangetroffen in het plangebied. Door de geïsoleerde ligging van het plangebied ten opzichte van bekende verspreidingsgebieden zijn Kamsalamander en Boomkikker ook niet in het plangebied te verwachten (Bron:Natuurloket & RAVON). Voor Poelkikker ontbreken geschikte leefgebieden in het plangebied. Ten noorden van het plangebied is Poelkikker aangetroffen in twee rijk begroeide tuinvijvers.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in het plangebied. Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn deze ook niet te verwachten (Bron: Natuurloket & RAVON)

Doorkijk naar effectstudie:

Er zijn alleen licht beschermde amfibieën aangetroffen en dit heeft geen consequenties voor de uitvoerbaarheid van de plannen. Voor de aangetoonde en te verwachten soorten hoeft geen ontheffing meer te worden aangevraagd. Reptielen ontbreken in het plangebied.

4.6 Vissen

Kleine modderkruiper is de enige beschermde vissoort die in het plangebied is aangetoond in zowel de Derde wetering, de Oude wegsbeek als het Lateraalkanaal.

Bermpje (eveneens beschermd) is buiten het plangebied wel aangetroffen in de Derde wetering. De soort is eveneens te verwachten in het plangebied. Uit de literatuur (Bode *et al*,1999) en eerder uitgevoerd onderzoeken door Ecogroen advies in de omgeving van Almelo, is Bermpje bekend van meerderde wateren die in verbinding staan met het Lateraalkanaal, de Derde wetering en de Oudewegsbeek. Voorbeelden zijn de Hollandergraven (ten zuidoosten van Het Meulenbelt), de Markgraven, de Nieuwe graven en de Bornerbroeksche waterleiding. Bermpje en Kleine modderkruiper komen vrij algemeen voor in de regio.

Zowel Bermpje als Kleine modderkruiper zijn opgenomen op lijst 2 van de Flora- en faunawet (zogenaamde 'gedragscode-soorten').

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de status van beide vissoorten dienen negatieve effecten op het leefmilieu zo veel mogelijk voorkomen te worden. Indien de plannen om het Lateraalkanaal deels te verleggen doorgaan zal specifiek voor Kleine modderkruiper ontheffing nodig zijn.

4.7 Ongewervelden

Er zijn geen beschermde vlinders, libellen en mieren of soorten van de Rode Lijsten aangetroffen in het plangebied. Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop zijn er ook geen beschermde soorten te verwachten. Het leefgebied van beschermde insecten is vaak te vinden in natuurgebieden of op specifieke vegetatie.

5 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). *De Zoogdieren van Overijssel*. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S. *et al.* (1992). *Atlas van de Nederlandse zoogdieren*. Stichting Uitgeverij KNNV.
- Crombaghs, B.H.J.M., Berg, N van den & A.B. Goutbeek (2002). *Vissen in Overijssel*. Verspreidingsatlas van zoetwatervissen in stromende en stilstaande wateren in Overijssel.
- Ecogroen Advies (2004a). *Flora- en fauna onderzoek RBT, locatie Almelo-noord*. Eindresultaten van het ecologisch onderzoek 2003/2004, op de zoeklocatie Almelo-noord voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT).
- Ecogroen Advies (2004b). *Ecologisch onderzoek Regionaal Bedrijventerrein Twente*. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden ten behoeve van de realisering van een regionaal bedrijventerrein ten zuiden van Almelo.
- Ecogroen Advies (2004c). Aanvullend ganzen- en zwanenonderzoek Regionaal Bedrijventerrein Twente.
- Ecogroen Advies (2005). *Ecologisch veldonderzoek woningbouw Almelo Noord-Oost (concept)*. Inventarisatie van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl)
- Nöllert, A. & C. Nöllert (1992). *Amfibieëngids van Europa*.
- Provincie Overijssel (2000). Streekplan 2000+, Zwolle.
- RAVON (www.ravon.nl)
- SOVON Vogelonderzoek Nederland (2002). *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. - Nederlandse Fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV uitgeverij & European Invertebrate-Survey Nederland, Leiden.
- Sparreboom (red.) (1981). *De amfibieën en reptielen van Nederland, België en Luxemburg*.

BIJLAGEN

BIJLAGE I: SOORTENLIJST MET KENMERKENDE SOORTEN

Soort	Terreingebruik	Status
► FLORA		
Brede wespenorchis	Lokaal	FFW (laag)
Dotterbloem	Lokaal	FFW (laag)
► ZOOGDIEREN		
Gewone dwergvleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Meervleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR II en IV
Ruige dwergvleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Laatvlieger	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Rosse vleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Watervleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Baardvleermuis	Zie bijlage 2	FFW (hoog), HR IV
Mol	Voortplantend	FFW (laag)
Bosmuis	Voortplantend	FFW (laag)
Rosse woelmuis	Voortplantend	FFW (laag)
Veldmuis	Voortplantend	FFW (laag)
Egel	Voortplantend	FFW (laag)
Haas	Voortplantend	FFW (laag)
Bunzing	Voortplantend	FFW (laag)
Hermelijn	Voortplantend	FFW (laag)
Wezel	Voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Tweekleurige bosspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Huisspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
► BEDREIGDE BROEDVOGELS		
Patrijs	Broedend (4)	FFW (middel/hoog) + RL 3
Steenuil	Broedend (1)	FFW (middel/hoog) + RL 3
Boerenzwaluw	Broedend (min. 7)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Gele kwikstaart	Broedend (8)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Graspieper	Broedend (3)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Grutto	Broedend (5)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Huismus	Broedend (min. 25)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Kneu	Broedend (2)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Tureluur	Broedend (3)	FFW (middel/hoog) + RL 4
Veldleeuwerik	Broedend (5)	FFW (middel/hoog) + RL 4

▶ AMFIBIEËN EN REPTIELEN		
Bruine kikker	Voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Middelste groene kikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Gewone pad	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
▶ VISSSEN		
Kleine modderkruiper	Voortplantend	FFW (middel)
Bermpje	Mogelijk voortplantend	FFW (middel)
▶ ONGEWERVELDEN		
Geen relevante soorten		

Legenda soortenlijst:

Beschermingsstatus Flora- en faunawet (FFW):

- *Laag:* 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;
- *Middel:* 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan een goedgekeurde gedragscode;
- *Hoog:* Soorten van Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voorwaarden vrijstelling mogelijk is.

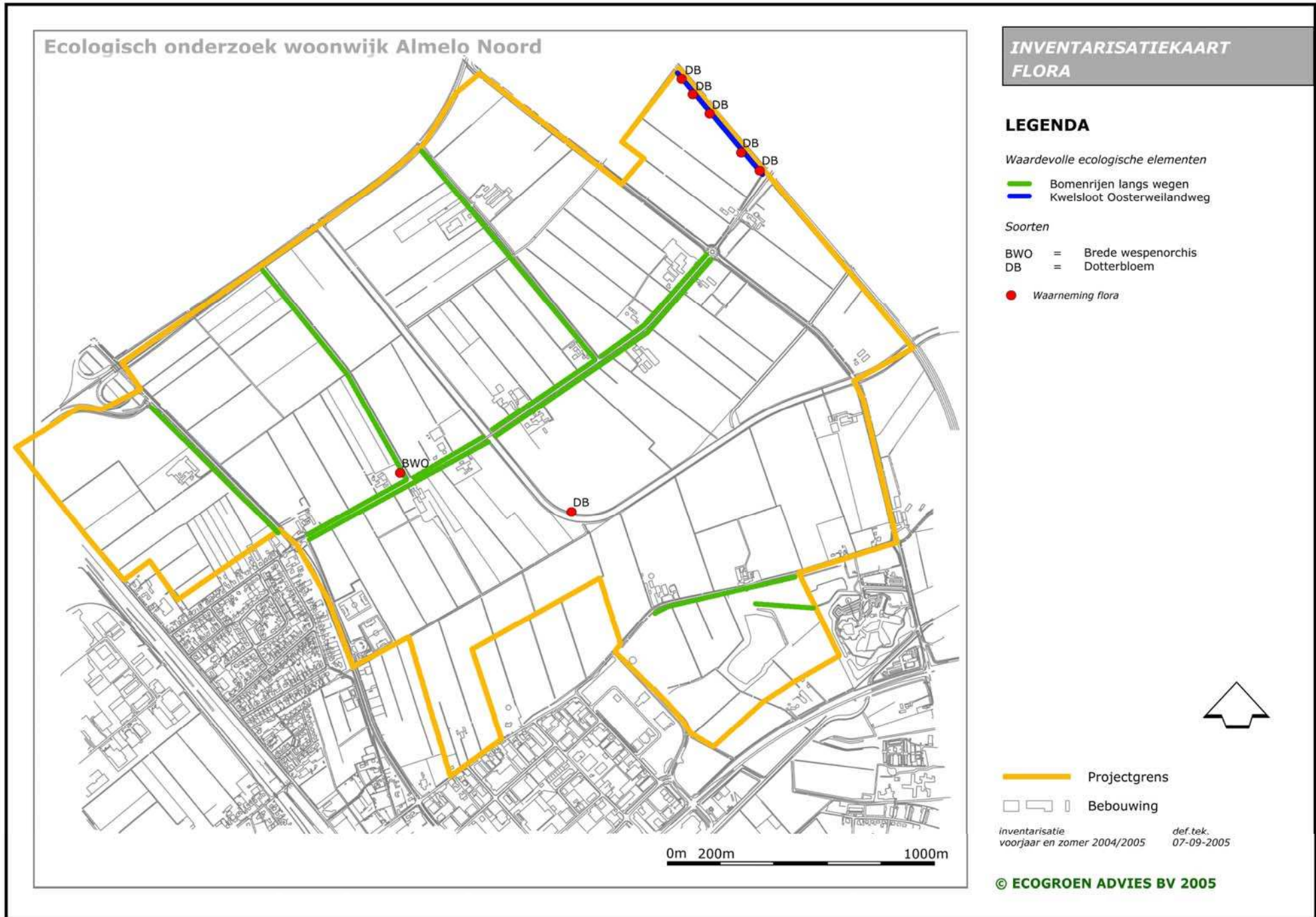
HR II: Habitatrichtlijn, bijlage 2

HR IV: Habitatrichtlijn, bijlage 4

RL: Rode lijst

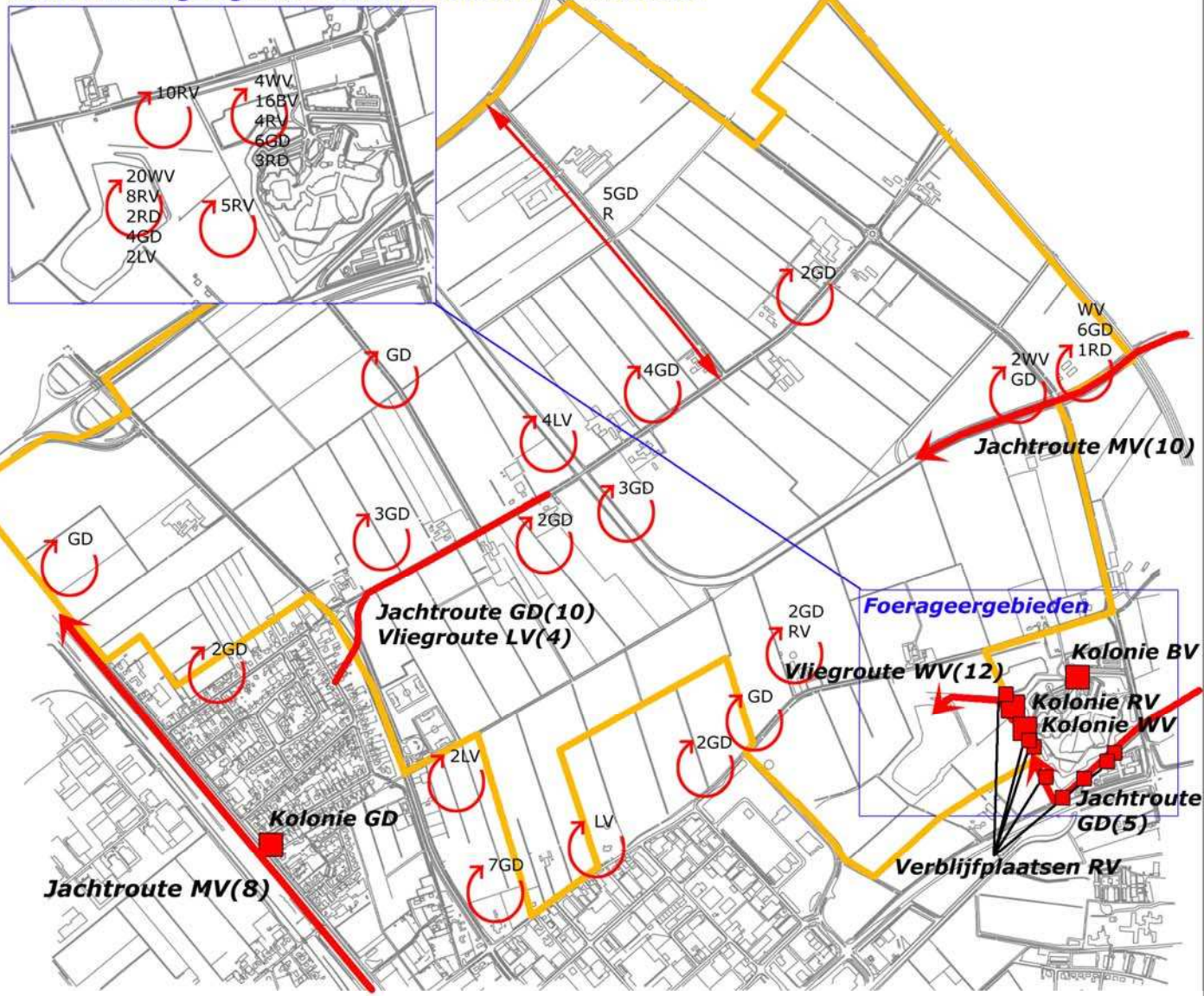

BIJLAGE II: INVENTARISATIEKAARTEN

Ecologisch onderzoek woonwijk Almelo noord
Uitsnede foerageergebieden vleermuizen De Meulenbelt e.o.

0m 200m 1000m

INVENTARISATIEKAART
ZOOGDIEREN

LEGENDA

- BV = Baardvleermuis
- GD = Gewone dwergvleermuis
- LV = Laatvlieger
- MV = Meervleermuis
- RD = Ruige dwergvleermuis
- RV = Rosse vleermuis
- WV = Watervleermuis

- Kolonie of verblijfplaats vleermuizen
- Vlieg- en jachtroute vleermuizen
- Foerageergebied vleermuizen
-

- Wegen
- Watergang / plas
- Bossages en struwelen
- Projectgrens
- Bebouwing

inventarisatie	concept tek.	def. tek.
xx-xx-2005	xx-xx-2005	xx-xx-2005
xx-xx-2005	xx-xx-2005	xx-xx-2005

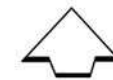
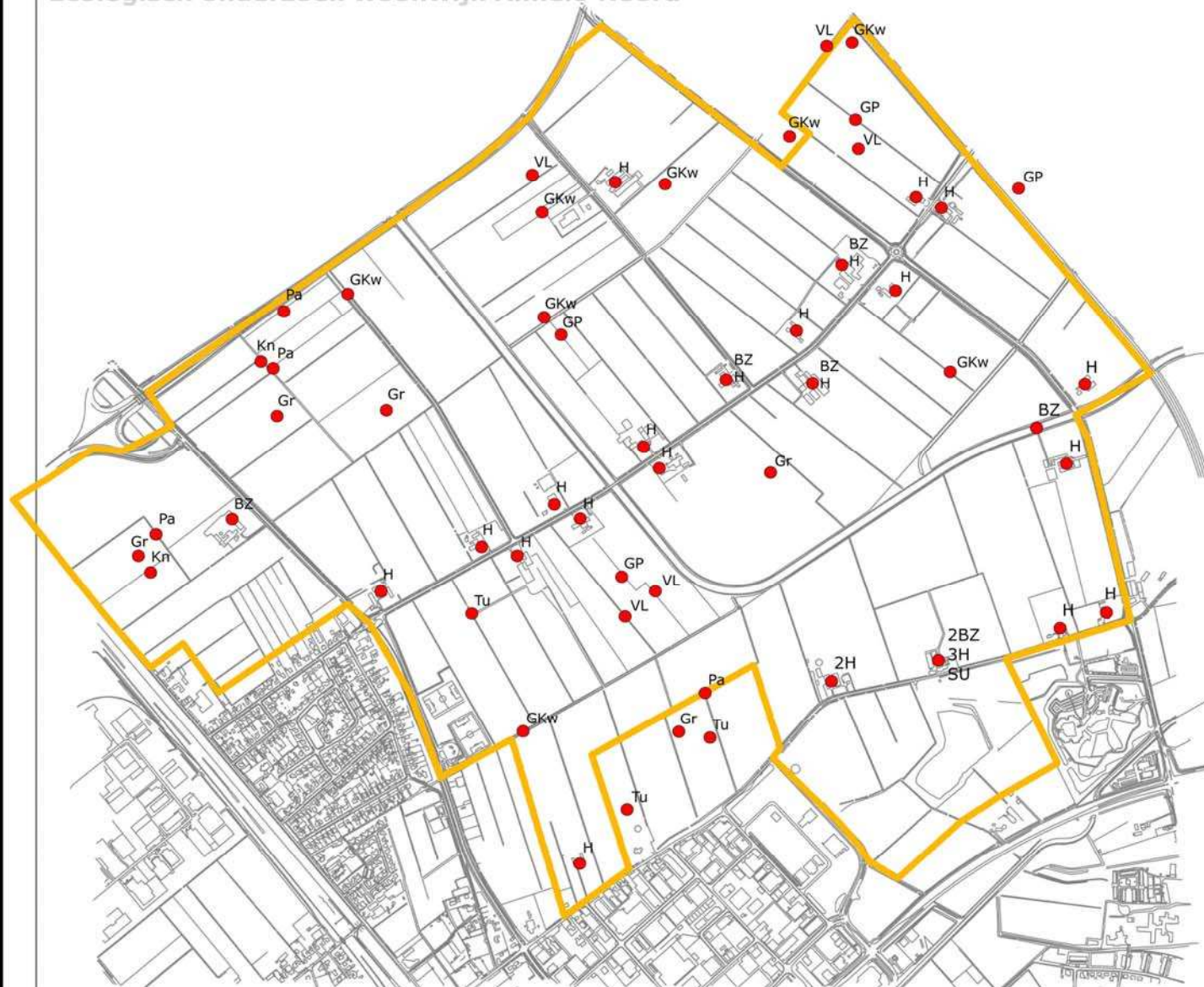
Ecologisch onderzoek woonwijk Almelo Noord

INVENTARISATIEKAART BEDREIGDE BROEDVOGELS

LEGENDA

- BZ = Boerenzwaluw
- GKw = Gele kwikstaart
- GP = Graspieper
- Gr = Grutto
- H = Huismus
- Kn = Kneu
- Pa = Patrijs
- SU = Steenuil
- Tu = Tureluur
- VL = Veldleeuwerik

● Waarneming Rode Lijst broedvogels

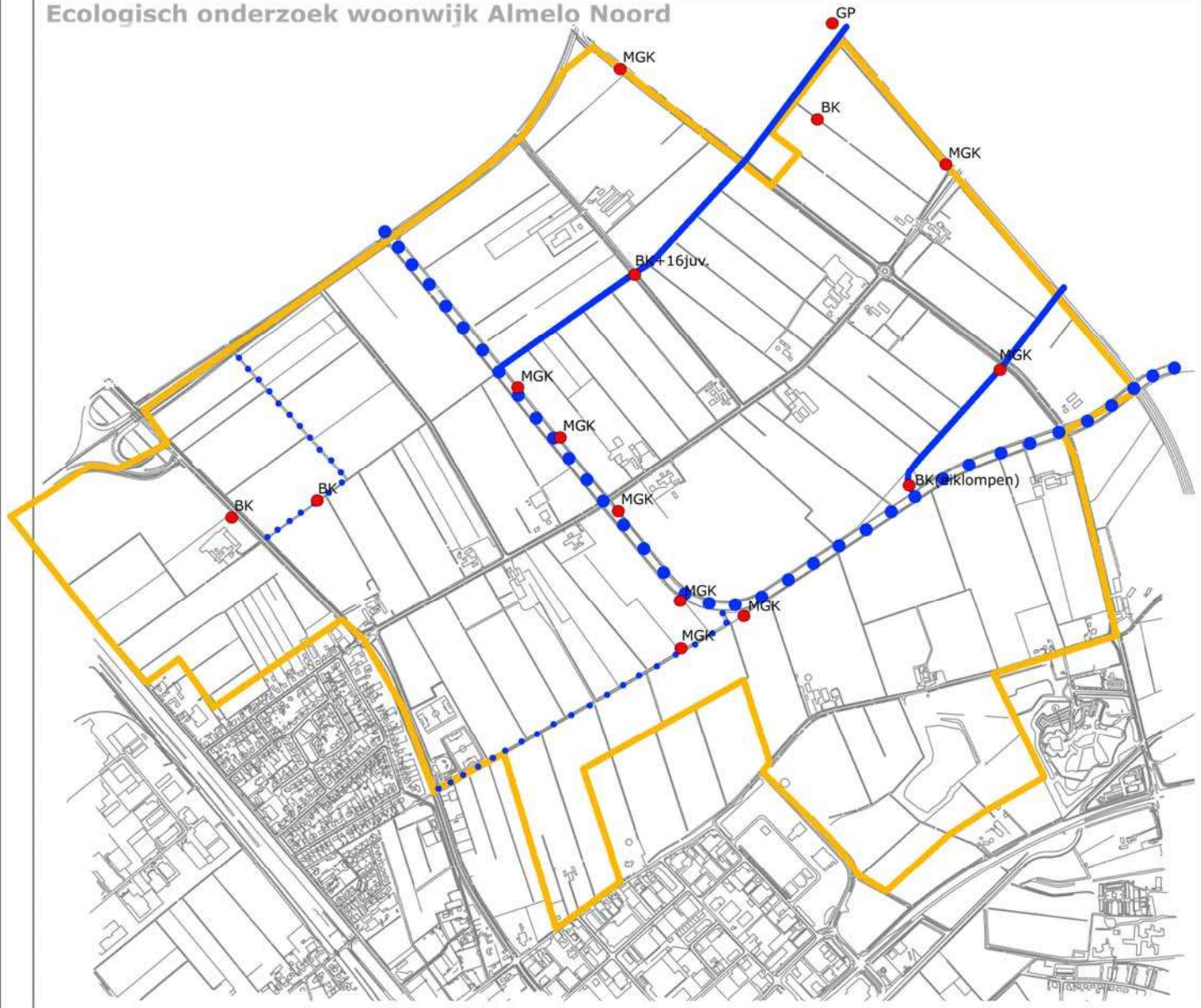

- Projectgrens
- Bebouwing

inventarisatie voorjaar en zomer 2004/2005   def.tek. 07-09-2005

Ecologisch onderzoek woonwijk Almelo Noord

INVENTARISATIEKAART AMFIBIEËN

LEGENDA

- Voortplantingsgebied amfibieën
- Potentieel voortplantingsgebied amfibieën

amfibieën

- BKI = Bruine kikker
- MGK = Middelste groene kikker
- GP = Gewone pad

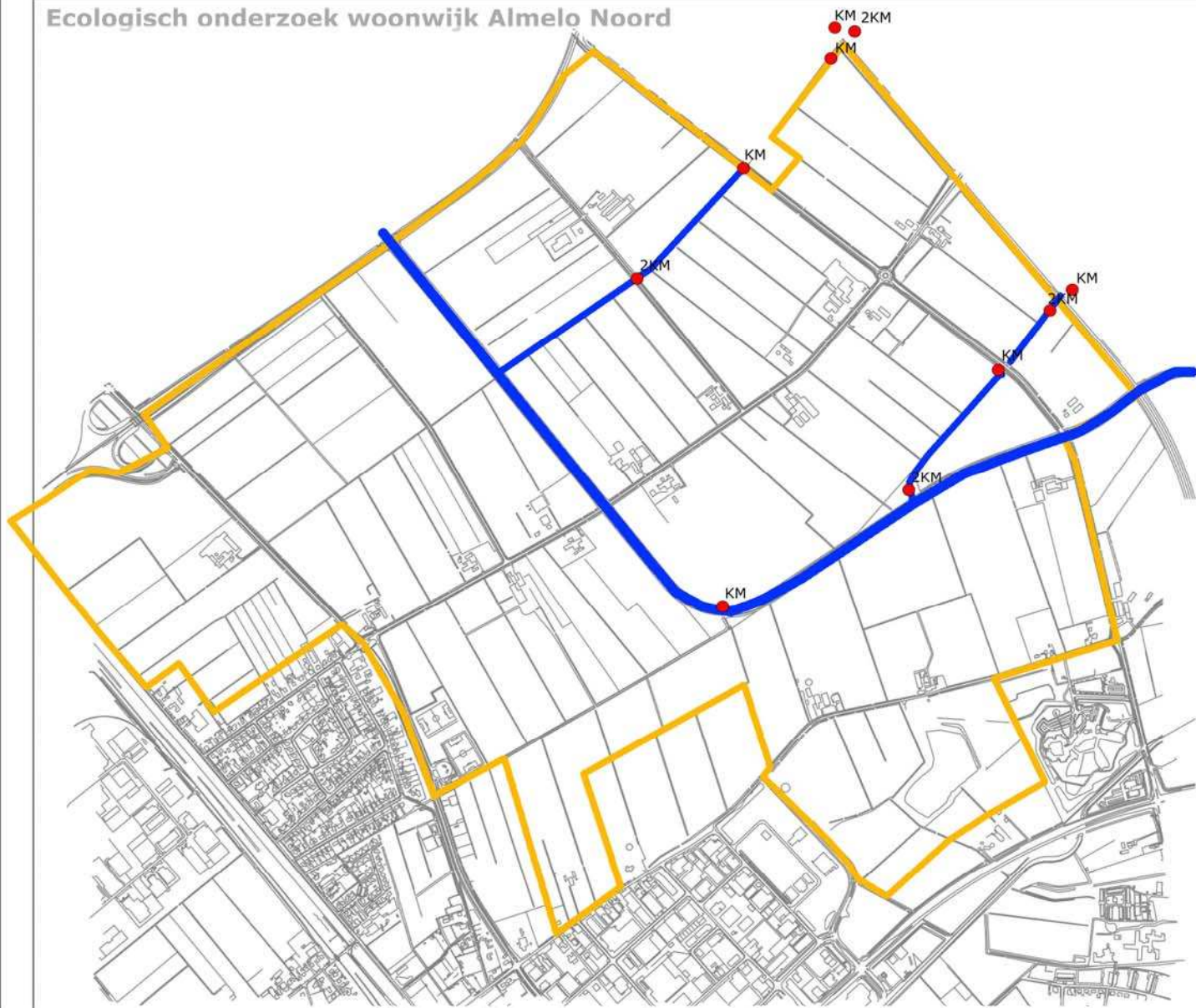
- Waarneming amfibieën en vissen

- Projectgrens
- Bebouwing

inventarisatie
voorjaar en zomer 2004/2005

def.tek.
07-09-2005

Ecologisch onderzoek woonwijk Almelo Noord

INVENTARISATIEKAART VISSEN

LEGENDA

Leefgebied Kleine modderkruiper (en Berrpje)

vissen

KM = Kleine modderkruiper

Waarneming vissen

Projectgrens

Bebouwing

inventarisatie voorjaar en zomer 2004/2005   def.tek. 07-09-2005

BIJLAGE III: OVERZICHT UITGEVOERDE VELDBEZOeken

Velddagen	Datum en tijdstip	Soorten (groepen)
Dag 1	Dagbezoek 11 juni 2003	Broedvogels (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 2	Dagbezoek 14 juni 2003	Broedvogels (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 3	Dagbezoek 20 juni 2003	Amfibieën en vissen (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 4	Nachtbezoek 28/29 juli 2003	Vleermuizen, broedvogels en overige zoogdieren (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 5	Avondbezoek 30 juli 2003	Vleermuizen, broedvogels en overige zoogdieren (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 6	Dagbezoek 1 augustus 2003	Flora (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 7	Dagbezoek 28 november 2003	Wintervogels en zoogdieren (gehele gebied)
Dag 8	Dagbezoek 30 december 2003	Wintervogels en zoogdieren (gehele gebied)
Dag 9	Dagbezoek 22 januari 2004	Wintervogels en zoogdieren (gehele gebied)
Dag 10	Dagbezoek 18 februari 2004	Wintervogels en zoogdieren (gehele gebied)
Dag 11	Dagbezoek 4 maart 2004	Wintervogels en zoogdieren (gehele gebied)
Dag 12	Dagbezoek 20 april 2004	Flora, zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, vlinders en libellen (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 13	Dagbezoek 21 april 2004	Flora, zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, vlinders en libellen (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 14	Dagbezoek 22 april 2004	Flora, zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, vlinders en libellen (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 15	Dagbezoek 24 mei 2004	Flora, zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, vlinders en libellen (gehele gebied m.u.v. Meulenbelt e.o.)
Dag 16	Dagbezoek 3 maart 2005	Zoogdieren (Meulenbelt e.o.)
Dag 17	Dagbezoek 18 april 2005	Flora, zoogdieren, vissen en amfibieën (Meulenbelt e.o.)
Dag 18	Dagbezoek 3 mei 2005	Broedvogels bebouwing (Gehele gebied)
Dag 19	Dagbezoek 1 juni 2005	Flora, zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën, vlinders en libellen (Meulenbelt e.o.)
Dag 20	Nachtbezoek 11/12 juli 2005	Vleermuizen, broedvogels en overige zoogdieren (gehele gebied)
Dag 21	Vroege ochtendbezoek 11 augustus 2005	Vleermuizen, broedvogels en overige zoogdieren (gehele gebied)

BIJLAGE IV: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (Ffwet) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer. De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de Ffwet. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Ffwet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De Ffwet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de Ffwet. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Artikel 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11:	Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
Artikel 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Lijst 1. 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Lijst 2. 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Lijst 3. 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de Ffwet altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang³;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de Ffwet een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8,9 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de Ffwet vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www9.minlnv.nl 'thema Natuurwetgeving'). Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

³ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Rode lijsten

Naast beschermde soorten wordt aandacht besteed aan het voorkomen van soorten van de Rode Lijst. De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁴. Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Vogel- en Habitatrictlijn (externe werking)

De richtlijngebieden – ook wel Speciale Beschermingszones of SBZ genoemd - worden beschermd op grond van artikel 6 van de Habitatrictlijn. Belangrijk element van artikel 6 is het afwegingskader voor nieuwe activiteiten. Dit afwegingskader bestaat eruit dat nieuwe activiteiten met mogelijk significante gevolgen op hun schadelijkheid voor de natuur moeten worden onderzocht. Voornoemde activiteiten kunnen doorgang vinden als uit een zogenaamde passende beoordeling blijkt dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Deze externe werking houdt in dat ook activiteiten buiten een richtlijngebied op hun schadelijkheid moeten worden beoordeeld.

Als uit een passende beoordeling blijkt dat een activiteit natuurlijke kenmerken aantast, mag geen toestemming worden verleend tenzij er geen ander alternatief is, er een dwingende reden van groot openbaar belang is en compenserende maatregelen worden getroffen.

Afhankelijk van de waarde waarvoor een gebied is aangewezen en de mate waarin deze waarde beïnvloed wordt door een bepaalde activiteit is er sprake van een significant effect. Of er daadwerkelijk sprake is van een significant effect is afhankelijk van een groot aantal factoren zoals grootte, ligging van het gebied, de aard en de intensiteit van de activiteit, de afstand tot het gebied en de beschermde waarden van het gebied - de zogenaamde kwalificerende soorten en/of habitats.

Vogelrichtlijngebieden zijn aangewezen als Speciale Beschermingszone wanneer het gebied behoort tot de vijf belangrijkste broedgebieden van een soort van Bijlage I, of als in het gebied minimaal 1% van biogeografische populatie van een bepaalde trekvogelsoort (o.a. ganzen en zwanen) herbergt. Habitatrictlijngebieden kunnen aangewezen zijn voor zowel soorten (in dat geval opgenomen in Bijlage II van de Habitatrictlijn) als habitats.

---

⁴ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

'Inventarisatie Waterrijk en Witzand te Almelo'

*Inventarisatie van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

**Definitief rapport
Juli 2008**

COLOFON

Titel: 'Inventarisatie Waterrijk en Witzand te Almelo'

Subtitel: Inventarisatie van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 08087

Status: Definitieve rapportage

Datum: 21 juli 2008

Auteur: Ing. M. Bunskoek

Eindredactie: Ing. M. Wallink

Veldonderzoek: Ing. M. Bunskoek, drs. D. Tuitert en ir. T. Douma

Opdrachtgever: Gemeente Almelo

Contactpersoon: Mevr. K. Scholten

.....
EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2008)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Bunskoek, M. (2008). Inventarisatie Waterrijk en Witzand te Almelo; Inventarisatie van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 08-087. EcoGroen Advies, Zwolle.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie.....	1
1.3	Algemene opzet en werkwijze	2
2	Gebiedsgericht natuurbeleid.....	3
2.1	Natuurbeschermingswet 1998	3
2.2	Nota Ruimte.....	4
3	Gehanteerde onderzoeksmethodiek.....	5
3.1	Flora	5
3.2	Zoogdieren	5
3.3	Broedvogels.....	6
3.4	Amfibieën en reptielen	6
3.5	Vissen.....	6
3.6	Ongewervelden	6
4	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	7
4.1	Flora en vegetatie	7
4.2	Zoogdieren	7
4.3	Broedvogels.....	9
4.4	Amfibieën en reptielen	11
4.5	Vissen.....	12
4.6	Ongewervelden	12
5	Geraadpleegde bronnen.....	13

Bijlagen

I	Kenmerkende soorten 'Waterrijk'
II	Kenmerkende soorten 'Witzand'
IIIA	Inventarisatiekaart vleermuizen Waterrijk
IIIB	Inventarisatiekaart vleermuizen Witzand
IVA.....	Inventarisatiekaart broedvogels Waterrijk
IVB.....	Inventarisatiekaart broedvogels Witzand
V	Inventarisatiekaart Kleine modderkruiper
VI	Wettelijk kader

SAMENVATTING

Inleiding

In verband met de planvorming voor de aanleg van bedrijventerreinen in een tweetal gebieden ('Waterrijk' en 'Witzand') ten noorden van Almelo, is in opdracht van de gemeente Almelo door EcoGroen Advies ecologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Voorliggende rapportage betreft een verslaglegging van de resultaten uit het veldonderzoek. De nadruk in deze rapportage ligt op de weergave van de beschermde soorten en of soorten die vanwege hun kwetsbaarheid vermeld staan op de Rode Lijst of anderszins ecologisch waardevolle situaties indiceren.

Gebiedsgericht beleid

Het plangebied ligt niet binnen of nabij de Ecologische Hoofdstructuur, Habitatrictlijngebieden, Vogelrichtlijngebieden of Beschermde natuurmonumenten. Er worden geen (significant) negatieve effecten op deze gebieden verwacht.

Aangetroffen en te verwachten soorten

De volgende beschermde soorten zijn aangetroffen of te verwachten:

- In de directe nabijheid van het plangebied Waterrijk komt de laagbeschermden Dotterbloem voor;
- Diverse laagbeschermden algemeen voorkomende zoogdiersoorten;
- Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen (allen strikt beschermd) zijn niet aangetroffen binnen de plangebieden. Het is echter mogelijk dat vleermuizen de bebouwing in een ander jaargetijde wel als vaste verblijfplaats gebruiken. In de omgeving van plangebied Witzand zijn tijdens eerdere onderzoeken meerdere kolonies van diverse boom- en huizenbewonende soorten vastgesteld. Belangrijke vliegroutes en foerageergebieden komen binnen beide planlocaties niet voor;
- Enkele broedvogelsoorten van de Rode Lijst, zoals Huismus, Kneu, Tureluur, Patrijs, Graspieper, Gele kwikstaart, Grutto, Boerenwaluw en Veldleeuwerik;
- De amfibieënsoorten Bruine kikker, Kleine watersalamander, Bastaardkikker en Gewone pad, alle laag beschermden algemene soorten;
- De vissoort Kleine modderkruiper in de Oudewegsbeek. Het betreft een zogenaamde 'gedragscodesoort'. Dit betekent dat zonder een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode een ontheffing zal moeten worden aangevraagd voor deze soort wanneer de genoemde watergang wordt aangetast door de plannen;
- Beschermde ongewervelden en reptielen zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Almelo (contactpersoon mevr. K. Scholten) heeft EcoGroen Advies BV een ecologisch onderzoek uitgevoerd in verband met de voorgenomen aanleg van bedrijventerreinen in een tweetal gebieden ten noorden van Almelo. Dit onderzoek vormt een aanvulling op een eerder uitgevoerd onderzoek (zie volgende paragraaf 1.2).

In het voorliggende rapport wordt een overzicht gegeven van de actuele natuurwaarden van de locaties 'Waterrijk' en 'Witzand'. De nadruk in deze rapportage ligt op de weergave van de beschermde soorten en soorten die vanwege hun kwetsbaarheid vermeld staan op de Rode Lijsten of anderszins ecologisch waardevolle situaties indiceren.

Aan de hand van de resultaten van het uitgevoerde veld- en bureauonderzoek zal in een later stadium een effectenstudie opgesteld worden. Binnen dit rapport wordt op een aantal punten vooruitgeblikt op deze effectenstudie.

1.2 Situatie

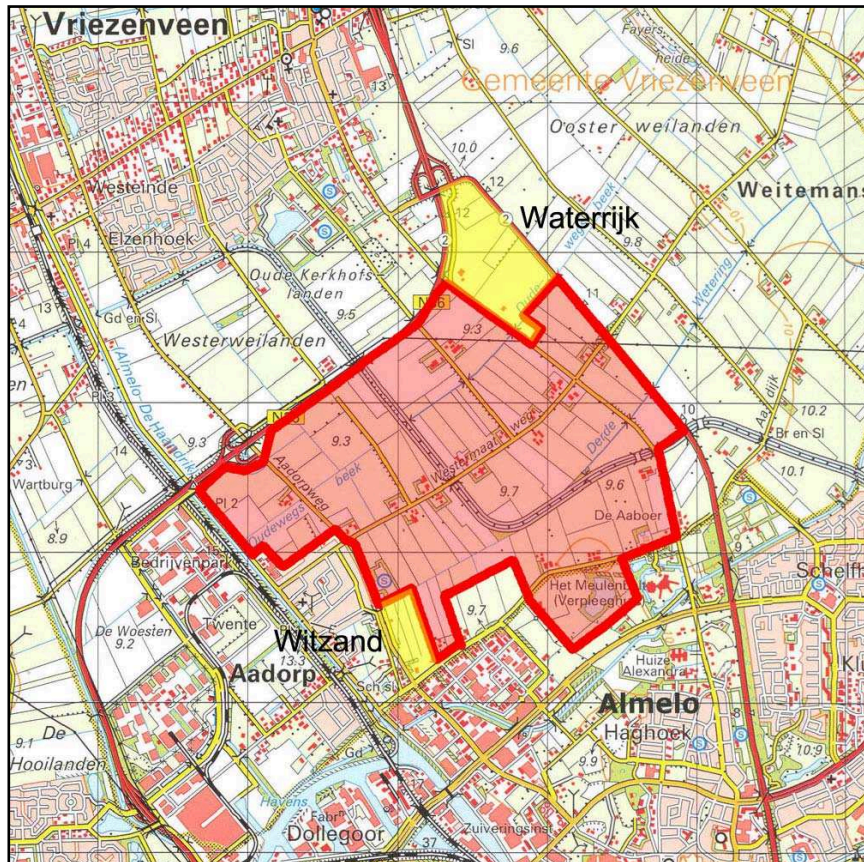
De plangebieden ('Waterrijk' en 'Witzand') zijn gelegen in een open agrarisch gebied tussen Vriezenveen en Almelo. Beide plangebieden bestaan grotendeels uit intensieve agrarische gras- en bouwlanden. Oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van een aantal sloten rondom de plangebieden. Een aantal watergangen zijn permanent waterhoudend.

In 2004 is het hele gebied tussen Vriezenveen en Almelo onderzocht op de aanwezige natuurwaarden¹ door EcoGroen Advies BV, de in dit rapport behandelde gebieden bevinden zich binnen dat onderzoeksgebied. Ook in 2005 is door EcoGroen Advies BV een onderzoek uitgevoerd² naar de natuurwaarden van het tussenliggend gebied (zie figuur 1, volgende pagina), beide plangebieden sluiten hier op aan. In deze rapportage zal regelmatig worden verwezen naar beide voorgaande onderzoeken. Deze rapportage en die uit 2005 dienen daarom ook als één geheel te worden beschouwd en zullen in een later stadium worden samengevoegd.

---

¹ De Vries, E., M. van der Sluis, G.A. Engelbertink (2004). Flora- en fauna onderzoek RBT, locatie Almelo-noord. Eindresultaten van het ecologisch onderzoek 2003/2004 op de zoeklocatie Almelo-noord voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT). Rapport: FF ADC(3) Ecogroen Advies, Zwolle.

² Veeman, I., M. van der Sluis (2005). Veldonderzoek woningbouw Almelo-noord 2005. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport AI(01a) 080305 Ecogroen Advies, Zwolle.

Figuur 1: Ligging plangebieden (geel gemarkeerd) tussen Almelo en Vriezenveen. Het rood omlijnde gebied is reeds in 2005 onderzocht door EcoGroen Advies.

1.3 Algemene opzet en werkwijze

Het voorliggende onderzoek naar aanwezige natuurwaarden is gebaseerd op een dagbezoek en een avondbezoek, beschikbare gebiedskennis, verspreidingsgegevens (zie Geraadpleegde bronnen) en bekende ecologische principes.

In hoofdstuk 2 is een beschrijving gegeven van beschermde natuurgebieden in de nabijheid en een doorkijk naar de mogelijke interactie met de beoogde activiteiten en ingrepen in het plangebied. Per soortgroep wordt in hoofdstuk 4 ingegaan op het belang van het plangebied (en de nabije omgeving) voor de aanwezige soorten in relatie tot hun beschermingsstatus of vermelding op de Rode Lijst. Per soortgroep wordt hierbij ook een doorkijkje gegeven naar de effectstudie. Voorafgaand aan de soortenbeschrijving is in hoofdstuk 3 de per soortgroep gehanteerde onderzoeksmethodiek beschreven.

2 GEBIEDSGERICHT NATUURBELEID

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

In de onderstaande paragrafen wordt kort ingegaan op de eventuele effecten die de geplande werkzaamheden kunnen hebben op nabijgelegen gebieden met een beschermingsstatus.

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Habitat- en Vogelrichtlijngebieden - tezamen 'Natura 2000-gebieden' genoemd - en Beschermde Natuurmonumenten (www.minlnv.nl).

Natura 2000-gebieden

De onderzoekslocatie Waterrijk ligt op ca. 4,4 en de locatie Witzand op ca. 7 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Natura 2000 - gebied (Vogel- en Habitatrichtlijn) 'Engbertsdijkvenen'. Tevens liggen Waterrijk en Witzand op respectievelijk ca. 7,3 en 6,5 kilometer afstand van het Natura 2000-gebied (Habitatrichtlijngebied) 'Wierdense veld'.

Vogel- en Habitatrichtlijngebied Engbertsdijkvenen

De Engbertsdijkvenen is een restant van een groot voormalig veengebied, dat grotendeels is vergraven. Het gebied herbergt desondanks een vrij groot restant niet afgegraven veen. Deze omvangrijke hoogveenkern is voor boekweitbrandcultuur gebruikt, maar niet verveend en tijdig tegen verdere verdroging beschermd. Buiten de actieve hoogveenkern bestaat het gebied uit natte heide, waarin ook drogere delen aanwezig zijn. Langs de randen van het gebied zijn enkele kleine berkenbossen te vinden.

Het gebied is aangemeld vanwege het voorkomen van de volgende habitattypen: Kraaiheibegroeiingen, vochtige heiden, actieve en herstellende hoogvenen, en hoogveenbossen. Tevens is het gebied aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege het voorkomen van de Geoorde fuut als broedvogel en de Toendrarietgans en Kraanvogel als niet-broedvogels. Voor deze laatste twee soorten fungeert het gebied als slaapplek gedurende de trektijd en/of het winterhalfjaar.

Habitatrichtlijngebied Wierdense Veld

Het Wierdense veld is ook een restant van een ooit uitgestrekt veengebied in Twente. Het gebied is grotendeels afgegraven voor de turf. Het is begroeid met vochtige heide en enkele berkenbosjes. Binnen het hoogveen is het dekzandrelief plaatselijk zo sterk en uitgesproken dat op dekzandruggen droge heide voorkomt. Op de lage delen zijn enkele met water gevulde veenputten aanwezig.

Het Wierdense veld is aangemeld als Habitatrichtlijngebied vanwege het voorkomen van droge en natte heiden, levende en herstellende hoogvenen.

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de grote afstand en de aard van de ingreep, zijn als gevolg van de realisatie van de plannen geen negatieve effecten te verwachten op beide Natura 2000- gebieden.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie Waterrijk ligt op ca. 4,4 en de locatie Witzand op ca. 7 kilometer afstand van het dichtstbijzijnde Beschermde Natuurmonument 'Engbertsdijksvenen'. Dit monument is geheel binnen de begrenzing van het huidige Natura 2000 - gebied opgenomen.

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de grote afstand en de aard van de ingreep, zijn als gevolg van de realisatie van de plannen geen negatieve effecten te verwachten op dit Beschermde Natuurmonument.

2.2 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd.

De nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling is de Ecologische Hoofdstructuur in het leven geroepen en worden ganzenfoeragegebieden en weidevogelgebieden aangewezen.

De Nota Ruimte is een zogeheten planologische kernbeslissing (PKB). Het Rijk verwacht dat provincies en gemeenten de Nota laten doorwerken in hun ruimtelijke plannen, zoals het streekplan en het bestemmingsplan.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

De EHS kent een specifieke bescherming en ingrepen die de wezenlijke kenmerken of waarden ervan aantasten worden niet toegestaan. Zowel ingrepen in bossen en natuurgebieden als ingrepen in de omgeving van deze gebieden dienen beoordeeld te worden op mogelijke schadelijke effecten.

De locatie Waterrijk ligt op ca. 1500 meter afstand van de EHS (Fayersheide), Dit heideterrein ligt ten noordoosten van het gebied. De locatie Witzand bevindt zich op meer dan 3 kilometer van de dichtstbijzijnde EHS-gebieden.

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de grote afstand en de aard van de ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op de beschermde waarden en het functioneren van de EHS.

Natuur buiten de EHS

Door de provincie Overijssel zijn een aantal zogenaamde beheersgebieden aangewezen waar agrariërs in aanmerking komen voor Provinciale Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer (PSAN), dit met het oog op het beschermen van o.a. weidevogels en overwinterende ganzen.

De planlocatie ligt volgens het Groenloket Overijssel niet in een gebied dat is aangewezen als beheersgebied ten behoeve van weidevogels en/of ganzen.

3 GEHANTEERDE ONDERZOEKSMETHODIEK

Voorliggend onderzoek is gebaseerd op een dagbezoek (21 april 2008), een avondbezoek (11 juni 2008) en beschikbare informatie uit beleidsdocumenten, databanken en voorgaande onderzoeken in de omgeving.

Het onderzoek heeft zich gericht op de volgende soortgroepen: hogere planten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen en ongewervelden (met name mieren, vlinders en libellen). Naast de soortwaarnemingen die zijn gedaan in het veld is tevens zorgvuldig gekeken naar mogelijk aanwezige soorten op basis van terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 5: 'Geraadpleegde bronnen'). Daarbij is de aandacht met name uitgegaan naar beschermde soorten en soorten die indicierend zijn voor waardevolle ecologische situaties.

De verwachte voorkomende kenmerkende soorten in de plangebieden zijn weergegeven in de tabellen in bijlage I en II.

3.1 Flora

In 1999 is het onderzoeksgebied vlakdekkend door de provincie Overijssel onderzocht op het voorkomen van zogenaamde 'aandachtsoorten' (Flora). Dit zijn plantensoorten van de Rode Lijst, beschermde plantensoorten en plantensoorten die indicierend zijn voor bepaalde kenmerkende standplaatsfactoren. Tijdens het onderzoek in 2003/2004 zijn deze groeiplaatsen gecontroleerd.

Tijdens het dagbezoek in 2008 is speciaal gelet op eventueel aanwezige beschermde voorjaarsbloeiers in de gebieden. Speciale aandacht is daarbij uitgegaan naar de meest kansrijke biotopen zoals oevers van watergangen en bosbeplanting langs wegen.

3.2 Zoogdieren

Vleermuizen

De aanwezigheid van jachtgebieden, vliegroutes en kolonieplaatsen is vastgesteld met een batdetector. Aan de hand hiervan zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen. De optimale periode voor vleermuisinventarisatie is in de maanden juni t/m september.

Het avondbezoek op 11 juni 2008 was gericht op het in kaart brengen van vliegroutes, jachtgebieden en om de eventuele aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen te lokaliseren in beide gebieden.

Overige zoogdieren

De aanwezigheid van landzoogdiersoorten is met name als gevolg van nevenwaarnemingen tijdens het dagbezoek aan het licht gekomen. Voor gericht onderzoek was geen aanleiding omdat geen juridisch zwaarder beschermde soorten - d.w.z. soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet - in de plangebieden verwacht worden. Op basis van verspreidingsatlassen, zichtwaarnemingen, sporenonderzoek en biotoopvoorkeur is deze groep goed in kaart te brengen.

3.3 Broedvogels

Op 21 april 2008 zijn beide onderzoeksgebieden bezocht. Tijdens dit bezoek is de aandacht voornamelijk uitgegaan naar weidevogels en vogels met jaarrond beschermde verblijfplaatsen zoals roofvogels, uilen en spechten. Aan lokale bewoners in de gebieden werd om aanvullende informatie gevraagd.

De tijdens het dagbezoek verkregen gegevens zijn vervolgens vergeleken met de reeds bekende resultaten van de eerdere onderzoeken in 2004 en 2005.

Gezien het inventarisatiemoment was het mogelijk om broedvogels te inventariseren. Aangezien slechts één veldbezoek is uitgevoerd, was het niet mogelijk een volledige broedvogelinventarisatie uit te voeren. Op basis van het veldbezoek in combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en 'expert judgement' is echter een goede uitspraak te doen over de aangetroffen c.q. te verwachten soortensamenstelling.

3.4 Amfibieën en reptielen

Voor het vaststellen van de amfibieën- en reptielenpopulaties is gebruik gemaakt van een combinatie van zicht-, geluid- en vangstmethoden. Zichtwaarnemingen van adulten, eilegels en larven geven de beste resultaten. Ook geluidswaarnemingen van roepende kikkers en padden leveren zeer geschikte informatie.

Tijdens het dagbezoek -op 21 april 2008- is het gerichte onderzoek naar vissen gecombineerd met het amfibieënonderzoek. Tijdens het vissen met een steeknet worden niet alleen vissen maar ook vaak amfibieën gevangen. Op deze wijze kan een goed beeld (in combinatie met zicht- en geluidwaarnemingen) worden gekregen van de aanwezige amfibieën in (kleine) wateren en watergangen.

Naar reptielen is geen gericht onderzoek uitgevoerd, omdat deze op basis van de terreingesteldheid niet verwacht werden in beide plangebieden en ook geen waarnemingen bekend zijn. Geschikt biotoop ontbreekt namelijk voor deze soortgroep.

3.5 Vissen

Tijdens het dagbezoek is gericht onderzoek naar vissen gecombineerd met het amfibieënonderzoek. Op geschikte plaatsen zijn de watergangen circa om de tien meter bemonsterd met een steeknet. Potentiële vindplaatsen van Kleine modderkruiper en Bempje (b.v. stenige ondergrond nabij kunstwerken) zijn intensiever bemonsterd.

3.6 Ongewervelden

Gezien het aanwezige biotoop en bekende verspreidingsgegevens zijn geen beschermde ongewervelden te verwachten. Om een beeld te krijgen van de aanwezige soorten zijn de insecten 'meegenomen' bij de inventarisatie naar de overige soortgroepen. Daarbij aangetekend dat het veldbezoek in april voor veel beschermde ongewervelden buiten de vlieg- of activiteitsperiode valt. Veel soorten zijn in de periode mei tot en met augustus actief.

4 FLORA EN FAUNA VAN HET ONDERZOEKSGBIED

Soortbescherming van veel van nature in het wild voorkomende dieren- en plantensoorten is in Nederland sinds 1 april 2002 gebiedsdekkend geregeld via de Flora- en faunawet. Naast nationale en Europese bescherming zijn bepaalde soorten officieel aangemerkt als bedreigd of kwetsbaar en daarom vermeld op een zogenaamde Rode Lijst. Vermelding op een de Rode Lijst geeft geen beschermingsstatus maar louter informatie over de mate waarin de soort bedreigd wordt.

Voor meer informatie over de Flora- en faunawet wordt verwezen naar Bijlage VI en de site van het ministerie van LNV: www.minlnv.nl/thema/groen/natuur/.

4.1 Flora en vegetatie

Soorten

In beide plangebied zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. De laag beschermde Gewone dotterbloem (FFW tabel 1) komt wel direct ten zuidoosten van 'Waterrijk' voor in de kwelsloot langs de N349 (Oosterweilandweg). Dit ligt net buiten het plangebied. De Gewone dotterbloem is een vrij algemeen voorkomende soort in deze regio. Omdat de soort noch zeldzaam is, noch een neerwaartse trend vertoont, is hij niet op de Rode Lijst van bedreigde flora opgenomen.

Vegetatie

De aangetroffen vegetaties in beide plangebieden heeft een overwegend voedselrijk - ecologisch gezien weinig interessant - karakter. Lokaal zijn wel sloten met kwel te vinden (o.a. langs de N349).

Doorkijk naar effectstudie

Het voorkomen -in de nabijheid van het plangebied 'Waterrijk'- van de beschermde plantensoort Wilde dotterbloem heeft geen consequenties voor de inrichting van het gebied. Wel is het aan te bevelen om de kwelzone langs de Oosterweilandweg in te passen / her in te richten vanwege de hoge potentiële natuurwaarde van het terrein.

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Tijdens het avondbezoek zijn twee soorten vleermuizen waargenomen, namelijk Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger, langs de randen van beide planlocaties. Alle soorten vleermuizen zijn strikt beschermd (tabel 3 Flora- en faunawet, Habitatrichtlijn bijlage IV)

Vaste verblijfplaatsen

In de plangebieden zijn tijdens het avondbezoek geen vaste verblijfplaatsen, of indicaties daarvoor, gevonden van vleermuizen.

In de te slopen bebouwing en eventueel te rooien bomen zijn dan ook geen kolonies vleermuizen te verwachten. Het is echter niet uitgesloten dat er in een andere periode van het jaar wel tijdelijke verblijfplaatsen van vleermuizen voorkomen in de bebouwing in beide plangebieden.

Tijdens het onderzoek in 2005 zijn in de omgeving van 'Witzand' wel een aantal vleermuiskolonies gevonden in Aadorp, Almelo en de boselementen rondom verpleeghuis De Meulenbelt (zie box 1). Vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn strikt beschermd volgens artikel 11 van de Flora- en faunawet.

BOX 1: Vastgestelde vleermuiskolonies in de omgeving van locatie 'Witzand'

Aadorp

In Aadorp is een kolonie Gewone dwergvleermuizen aangetroffen in de woning aan de Kastanjelaan nr. 2. Op basis van vastgestelde vliegroutes is naast de aangetroffen kolonie Gewone dwergvleermuizen ook een kolonie van Laatvlieger te verwachten in Aadorp.

Almelo

Op basis van vastgestelde vliegroutes is een kolonie Gewone dwergvleermuizen te verwachten in de woonwijk Schelfhorst.

Boselementen Verpleeghuis 'Het Meulenbelt'

De laanbomen op het terrein van Verpleeghuis 'Het Meulenbelt' zijn zeer belangrijk voor de vleermuissoorten Rosse vleermuis, Watervleermuis en Baardvleermuis. Van deze soorten zijn verschillende (kleine) kolonies aangetroffen.

(bron: Veeman & van der Sluis, 2005)

Vlieg- en jachtroutes

In de plangebieden zijn geen jacht- en vliegroutes vastgesteld van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Vliegroutes zijn vaste routes die vleermuizen gebruiken om hun foerageergebied te bereiken. Jachtroutes zijn vaste routes die vleermuizen gebruiken als 'verbindingroute' én foerageroute.

Foeragerende vleermuizen

Tijdens het avondbezoek zijn - ondanks de goede weersomstandigheden - geen foeragerende vleermuizen aangetroffen in beide gebieden. Wel zijn langs de randen enkele dieren waargenomen. Langs de Almelose weg (locatie Waterrijk) is een Laatvlieger waargenomen. Bij de locatie Witzand zijn 4 Gewone dwergvleermuizen langs de Aadorpweg en meerdere exemplaren langs de Aadijk waargenomen (Bijlage III). Van belangrijk foerageergebied voor vleermuizen is dan ook -mede door de openheid- geen sprake in de plangebieden.

Overige zoogdieren

Er zijn in de plangebieden een aantal laag beschermde, kleine zoogdiersoorten vastgesteld of te verwachten, namelijk Haas en Mol. Daarnaast zijn op basis van terreingesteldheid Aardmuis, Konijn, Egel, Bunzing, Tweekleurige bosspitsmuis, Rosse woelmuis, Huisspitsmuis, Veldmuis en Bosmuis te verwachten. Het betreft allen zeer algemeen voorkomende soorten waarvoor automatisch vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

Genoemde soorten zijn met name te verwachten langs oevers van watergangen, in erven en tuinen, perceelranden en ruigten en ondergroei van struwelen.

Gedurende de veldbezoeken zijn geen sporen aangetroffen die erop duiden dat de middelhoog beschermde Steenmarter (FFW tabel 2) aanwezig is in het plangebied. Vaste verblijfplaatsen van de soort wordt niet verwacht in beide plangebieden. De plangebieden vormen herbergen ook geen geschikt leefgebied voor strikt beschermde soorten als Waterspitsmuis of Veldspitsmuis (beiden tabel 3 Flora- en faunawet, zie box 2).

BOX 2: Strikt beschermde muizensoorten

Waterspitsmuis

Waterspitsmuis is afhankelijk van schone, heldere, vaak kwelgevoede watergangen met een rijke begroeiing. Deze typen wateren ontbreken binnen de plangebieden, omdat de watergangen in beide gebieden intensief onderhouden worden.

Veldspitsmuis

Veldspitsmuis heeft een oostelijk verspreidingsgebied, waarbij de westgrens ongeveer bij Almelo ligt. Zo is de soort in zeer kleine aantallen aangetroffen in grote braakbalpartijen in Vriezenveen en Albergen, maar niet meer in de ten westen van Almelo gelegen kernen Wierden, Zuna en Ypelo (Mondelinge mededeling Ger Snaak, veldspitsmuisexpert). Veldspitsmuis is een soort van vegetaties met een ijle, kruidenrijke kruidlaag zonder moslaag of humuslaag. Gedeeltelijke beschaduwning door heesters en bomen vormt daarbij geen belemmering. Voorbeeldbiotopen van Veldspitsmuis zijn kleinschalige landschapselementen, zoals overhoekjes, braakliggende kruidenrijke akkers, bomenrijke lanen langs akkers, ruigten, houtwallen met dichte begroeiing en in struweel langs zandwegen. In de plangebieden zijn soortgelijke biotopen niet aangetroffen. De biotopen in de plangebieden zijn overwegend (zeer) voedselrijk, waarbij de vegetatie een dicht karakter heeft. Aangetroffen voedselarme vegetaties hebben juist een zeer ijle karakter, waarbij nauwelijks dekking biedende vegetatie aanwezig is. Gezien deze terreinkenmerken is Veldspitsmuis daarom niet te verwachten in beide plangebieden.

Doorkijk naar effectstudie

De aanwezigheid van een aantal vlieg- en jachtroutes van vleermuizen in de nabije omgeving van het plangebied 'Witzand', met name 'Het Meulenbelt', verdient nadrukkelijk aandacht. Om effecten op vleermuizen te minimaliseren dienen houtwallen, singels en bomenrijen ingepast te worden. Belangrijk is dat via dergelijke structuren een verbinding moet kunnen blijven bestaan met het agrarische buitengebied dat voor veel van deze soorten onmisbaar is als foerageergebied. Ook dient overmatige verlichting van de voor vleermuizen (m.n. Watervleermuis) belangrijke delen te worden voorkomen.

4.3 Broedvogels

Broedvogels zijn voornamelijk aangetroffen rondom de aanwezige bebouwing, in erfbeplanting en in struwelen en solitaire bomen. Daarnaast is een aantal soorten weidevogels aanwezig. Langs de brede sloot in het zuidelijk deel van de locatie Waterrijk komen enkele algemene watervogelsoorten voor.

In de plangebieden zijn overwegend (zeer) algemeen voorkomende broedvogels aangetroffen (bijv. Heggenmus, Vink, Kievit en Tjiftjaf). Langs de watergang in het zuidelijk deel van Waterrijk komen enkele algemene vogelsoorten tot broeden zoals Waterhoen, Meerkooi en Wilde eend. Ongeacht de aard van de ingreep zal voor deze soorten de 'gunstige staat van instandhouding' niet in gevaar komen, omdat deze soorten in Nederland en in de regio eveneens algemeen voorkomen.

Rode Lijstsoorten

Naast de algemeen voorkomende soorten zijn ook een aantal zogenaamde Rode Lijstsoorten aangetroffen. Soorten van de Rode Lijst gaan landelijk in aantal en/ of verspreiding achteruit en kunnen daardoor op termijn in hun voortbestaan worden bedreigd.

Onderstaand wordt het voorkomen van de aangetroffen Rode Lijstsoorten nader toegelicht. De Patrijs (Rode Lijst 3), Veldleeuwrik (RL 4) en Graspieper (RL 4) zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen, maar komen waarschijnlijk wel in lage aantallen in de plangebieden voor. Deze soorten komen namelijk nog wijd verbreid

voor in de omgeving van de onderzochte gebieden. Voor een overzicht van de aangetroffen soorten van de Rode Lijst, wordt er verwezen naar Bijlage IV.

Grutto (Rode Lijst 4: gevoelig)

Er waren tijdens het veldbezoek minstens 3 territoriale paren Grutto's aanwezig in het noordelijk deel van de locatie Waterrijk. Dit deel van het plangebied vormt een geschikt broedbiotoop voor de soort (natte graslanden).

Tureluur (Rode Lijst 4: gevoelig)

In het noordelijk deel van de locatie Waterrijk is tijdens het veldbezoek een territoriale Tureluur waargenomen. Het is goed mogelijk dat deze soort hier ook broedt gezien het voorhanden zijn van geschikt biotoop (graslanden).

Gele kwikstaart (Rode Lijst 4: gevoelig)

Tijdens het veldbezoek zijn in het zuidelijk deel van de locatie Waterrijk enkele territoriale Gele kwikstaarten waargenomen. Dit deel van het plangebied vormt een geschikte broedomgeving (grootschalige akkerbouwgebieden) voor de soort.

Boerenzwaluw (Rode lijst 4: gevoelig)

Tijdens het avondbezoek is navraag gedaan bij bewoners op de locatie Witzand (nabij kruising Aadorpweg en Aadijk), deze wisten te melden dat er Boerenzwaluwen aanwezig waren in één van de schuren. Vanwege de duisternis was het exacte aantal echter niet te achterhalen.

Huismus (Rode Lijst 4: gevoelig)

Op de planlocatie Waterrijk zijn Huismussen aangetroffen rondom de boerderij aan de Almeloseweg. De Huismus is een standvogel pur sang en naar verwachting wordt er op deze locatie gebreed.

Kneu (Rode Lijst 4: gevoelig)

De Kneu is tijdens het veldbezoek in beide plangebieden waargenomen. Op de locatie Waterrijk zijn ze vooral waargenomen rondom de boerderij aan de Almeloseweg en op de locatie Witzand rondom de schuurtjes en rommelhoekjes aan de Aadorpweg en langs de zuidzijde van het -net buiten het plangebied gelegen- voetbalveld.

Vaste verblijfplaatsen

Er werden tijdens het veldbezoek geen vaste verblijfplaatsen van spechten, uilen of roofvogels (zie box 3) aangetroffen in de plangebieden en deze worden zodoende ook niet verwacht. Er werden wel enkele nesten van Zwarte kraai en, zoals eerder vermeld ook, Boerenzwaluw (Rode Lijst 4: gevoelig) aangetroffen op respectievelijk de locatie Waterrijk en Witzand.

BOX 3: Ontheffingsplichtige broedvogels

Door het Ministerie van LNV is in 2006 de 'Handreiking Flora- en faunawet' opgesteld, waarin is aangegeven van welke vogelsoorten de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Voor schade aan of het verstoren van nestplaatsen van deze soorten is het noodzakelijk om een ontheffing annex artikel 75C van de Flora en faunawet aan te vragen. Het betreft in functie zijnde nesten van een aantal regelmatig voorkomende broedvogels als Bosuil, Steenuil, Kerkuil, Ransuil, Groene specht, Zwarte specht, Grote bonte specht en nesten van in bomen broedende roofvogelsoorten. Verder is ons recent nieuw beleid (DLG 2008) onder ogen gekomen ten aanzien van broedvogels. De status van dit beleid, waardoor meer vogelsoorten (Blauwe reiger, Raaf, Zwarte kraai, Roek, Gierzwaluw, Huiszwaluw, Boerenzwaluw en Grote gele kwikstaart) ontheffingsplichtig zullen worden, is op dit moment onduidelijk en nog niet van kracht.

Zwarte kraai en Boerenwaluw

In één van de aanwezige schuren aan de Aadijk (Witzand) komt Boerenwaluw (Rode Lijst 4, 'gevoelig') voor. Nestlocaties van Zwarte kraai zijn aanwezig in het plangebied Waterrijk. Momenteel zijn in gebruik zijnde nesten van Zwarte kraai en Boerenwaluw niet ontheffingsplichtig. Afhankelijk van het moment waarop de beoogde plannen uitgevoerd worden kan het nieuwe beleid van DLG van toepassing zijn op nesten van Zwarte kraai en Boerenwaluw en dient mogelijk wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden (zie ook box 3).

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de relatief lage aantallen en dichtheden van Rode Lijst-broedvogels in het plangebied is compensatie niet verplicht. Voor de Rode Lijst-soorten van bebouwing (Huismus en Boerenwaluw) kan bebouwing ingepast worden of kunnen eenvoudige bouwkundige maatregelen toegepast worden (zie ook box 3).

4.4 Amfibieën en reptielen

Amfibieën

In het plangebied 'Waterrijk' is de laag beschermde Gewone pad aangetroffen tijdens het dagbezoek. Ook Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander zijn in de plangebieden te verwachten in waterhoudende sloten. Het betreffen allen zeer algemeen voorkomende amfibieënsoorten waarvoor automatisch vrijstelling geldt van de verbodsartikelen 9 t/m 12 van de Flora- en faunawet.

Alleen van Gewone pad is voortplanting aangetoond in de brede watergang (Oudewegs beek) in het zuidelijk deel van 'Waterrijk'. Ook voortplanting van Bruine kikker, Bastaardkikker en Kleine watersalamander is echter aannemelijk. Gewone pad, Kleine watersalamander en Bruine kikker gebruiken nabijgelegen erven van woningen, de strooisellaag van bosschages, ruigten en oeverzones langs watergangen als overwinteringsgebied.

Strikt beschermde soorten als Kamsalamander, Rugstreeppad, Poelkikker en Boomkikker (alle FFW tabel 3) zijn niet aangetroffen in de plangebieden. Door de geïsoleerde ligging van de plangebieden ten opzichte van bekende verspreidingsgebieden en het grotendeels ontbreken van geschikte biotopen zijn deze strikt beschermde soorten ook niet in de plangebieden te verwachten (Bron: Natuurloket & RAVON).

Doorkijk naar effectstudie

Er zijn alleen laag beschermde amfibieën aangetroffen en dit heeft geen consequenties voor de uitvoerbaarheid van de plannen. Voor de aangetoonde en te verwachten soorten hoeft geen ontheffing meer te worden aangevraagd.

Reptielen

Er zijn geen reptielen aangetroffen in de plangebieden. Gezien de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens zijn deze ook niet te verwachten (Bron: Natuurloket & RAVON).

Doorkijk naar effectstudie

N.v.t.

4.5 Vissen

In de Oudewegsbeek zijn tijdens het dagbezoek drie vissoorten gevangen, te weten: Tiendoornige stekelbaars, Kleine Modderkruiper en Baars. In de sloot langs de noordzijde van de locatie Witzand werden Zeelt en Tiendoornige stekelbaars gevangen. De Kleine modderkruiper is opgenomen in tabel 2 van de Flora- en faunawet (zogenaamde 'gedragscode-soorten') en heeft daarmee een middelhoog beschermingsregime.

Kleine modderkruiper

De Kleine modderkruiper is tijdens het veldbezoek aangetroffen in de Oudewegsbeek (Bijlage V). Er werden zowel volwassen als juveniele exemplaren gevangen, dit duidt op voortplanting. Ook tijdens eerdere onderzoeken is deze soort hier waargenomen (Veeman & van der Sluis 2005).

In de omgeving is ook het middelhoog (FFW tabel 2) beschermde BERPJE bekend (Veeman & van der Sluis 2005). Dit beekvisje komt soms gezamenlijk voor met de Kleine modderkruiper. Ondanks intensief vissen is deze soort echter niet aangetroffen in de watergangen in de plangebieden, ook in eerdere onderzoeken zijn ze niet in deze watergangen aangetroffen. BERPJE wordt dan ook niet verwacht op beide planlocaties.

Doorkijk naar effectstudie

Gezien de status van de Kleine modderkruiper dienen negatieve effecten op het leefmilieu zo veel mogelijk voorkomen te worden. Indien er plannen zijn om de Oudewegsbeek aan te passen zal specifiek voor Kleine modderkruiper (FF tabel 2) ontheffing nodig zijn (mits men geen door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode kan overleggen).

4.6 Ongewervelden

Er zijn tijdens het dagbezoek geen beschermde of bedreigde vlinders, libellen, mieren of andere ongewervelden aangetroffen in de plangebieden. Voor beschermde soorten ontbreekt geschikt leefgebied in de plangebieden en directe omgeving. Ook uit de eerdere onderzoeken in 2004 en 2005 en andere bronnen zijn geen beschermde of bedreigde soorten uit deze omgeving bekend.

Doorkijk naar effectstudie

N.v.t.

5 GERAADPLEEGDE BRONNEN

- Bode A.D., A.J. Dijkstra, B. Hoekstra, R. Hoeve & R. Zollinger (1999). De Zoogdieren van Overijssel. Voorkomen, verspreiding en ecologie van de in het wild levende zoogdieren.
- Broekhuizen S. et al. (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.
- De Vries, E, M. van der Sluis, G.A. Engelbertink (2004). Flora- en fauna onderzoek RBT, locatie Almelo- noord. Eindresultaten van het ecologisch onderzoek 2003/2004 op de zoeklocatie Almelo-noord voor het Regionaal Bedrijventerrein Twente (RBT). Rapport: FF ADC(3) Ecogroen Advies, Zwolle
- Huijbregts, H. (2003). Beschermde kevers in Nederland (Coleoptera). Nederlandse faunistische mededelingen: 19.
- Lange, R., R. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek (2003). Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij van de KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.
- Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna (www.minlnv.nl).
- Ministerie van LNV: www.minlnv.nl. Kaartmachine beschermde natuurgebieden.
- Natuurloket (www.natuurloket.nl).
- Nöllert, A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.
- RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland. (www.ravon.nl).
- Streekplan Provincie Overijssel (via website Provincie Overijssel)
- Veeman, I, M. van der Sluis (2005). Veldonderzoek woningbouw Almelo-noord 2005. Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van de Flora- en faunawet. Rapport AI(01a) 080305 Ecogroen Advies, Zwolle
- Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

BIJLAGEN

BIJLAGE I: KENMERKENDE SOORTEN 'WATERRIJK'

Soort	Terreingebruik	Status
► FLORA		
Gewone dotterbloem	Kwelsloot N349 (Oosterweilandweg)	FFW (laag)
► ZOOGDIEREN		
Laatvlieger (LV)	Sporadisch aan te treffen	FFW (hoog), HR IV
Mol	Voortplantend	FFW (laag)
Haas	Voortplantend	FFW (laag)
Bosmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Rosse woelmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Veldmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Egel	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Bunzing	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Hermelijn	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Wezel	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Tweekleurige bosspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Huisspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
► BEDREIGDE BROEDVOGELS		
Gele kwikstaart (Gk)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Grutto (G)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Huisemus (Hm)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Kneu (Kn)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Tureluur (T)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Zwarte kraai (Zk)	<i>Broedend</i>	<i>FFW (middel/hoog)</i>
Patrijs	Mogelijk broedend	FFW (middel/hoog) + RL 3
Graspieper	Mogelijk broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Veldleeuwerik	Mogelijk broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
► AMFIBIEËN EN REPTIELEN		
Bruine kikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Bastaardkikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Kleine watersalamander	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Gewone pad	Voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
► VISSSEN		
Kleine modderkruiper (KM)	Voortplantend	FFW (middel)
► ONGEWERVELDEN		
Geen relevante soorten		

Legenda soortenlijst:

Beschermingsstatus Flora- en faunawet (FFW):

- *Laag:* 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;
- *Middel:* 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan een goedgekeurde gedragscode;
- *Hoog:* Soorten van Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voorwaarden vrijstelling mogelijk is.

Soort cursief gedrukt: Soort met vaste verblijfplaats (eventueel ontheffingplichtig)

HR IV: Habitatrichtlijn, bijlage 4

RL: Rode Lijst

BIJLAGE II: KENMERKENDE SOORTEN 'WITZAND'

Soort	Terreingebruik	Status
► FLORA		
Geen relevante soorten		
► ZOOGDIEREN		
Gewone dwergvleermuis (GD)	Sporadisch aan te treffen	FFW (hoog), HR IV
Mol	Voortplantend	FFW (laag)
Bosmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Rosse woelmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Veldmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Egel	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Haas	Voortplantend	FFW (laag)
Bunzing	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Hermelijn	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Wezel	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Tweekleurige bosspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Aardmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
Huisspitsmuis	Mogelijk voortplantend	FFW (laag)
► BEDREIGDE BROEDVOGELS		
<i>Boerenwaluw (Bz)</i>	<i>Broedend</i>	<i>FFW (middel/hoog) + RL 4</i>
Kneu (Kn)	Broedend	FFW (middel/hoog) + RL 4
Patrijs	Mogelijk broedend	FFW (middel/hoog) + RL 3
► AMFIBIEËN EN REPTIELEN		
Bruine kikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Bastaardkikker	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Kleine watersalamander	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
Gewone pad	Mogelijk voortplantend en overwinterend	FFW (laag)
► VISSSEN		
Geen relevante soorten		
► ONGEWERVELDEN		
Geen relevante soorten		

Legenda soortenlijst:

Beschermingsstatus Flora- en faunawet (FFW):

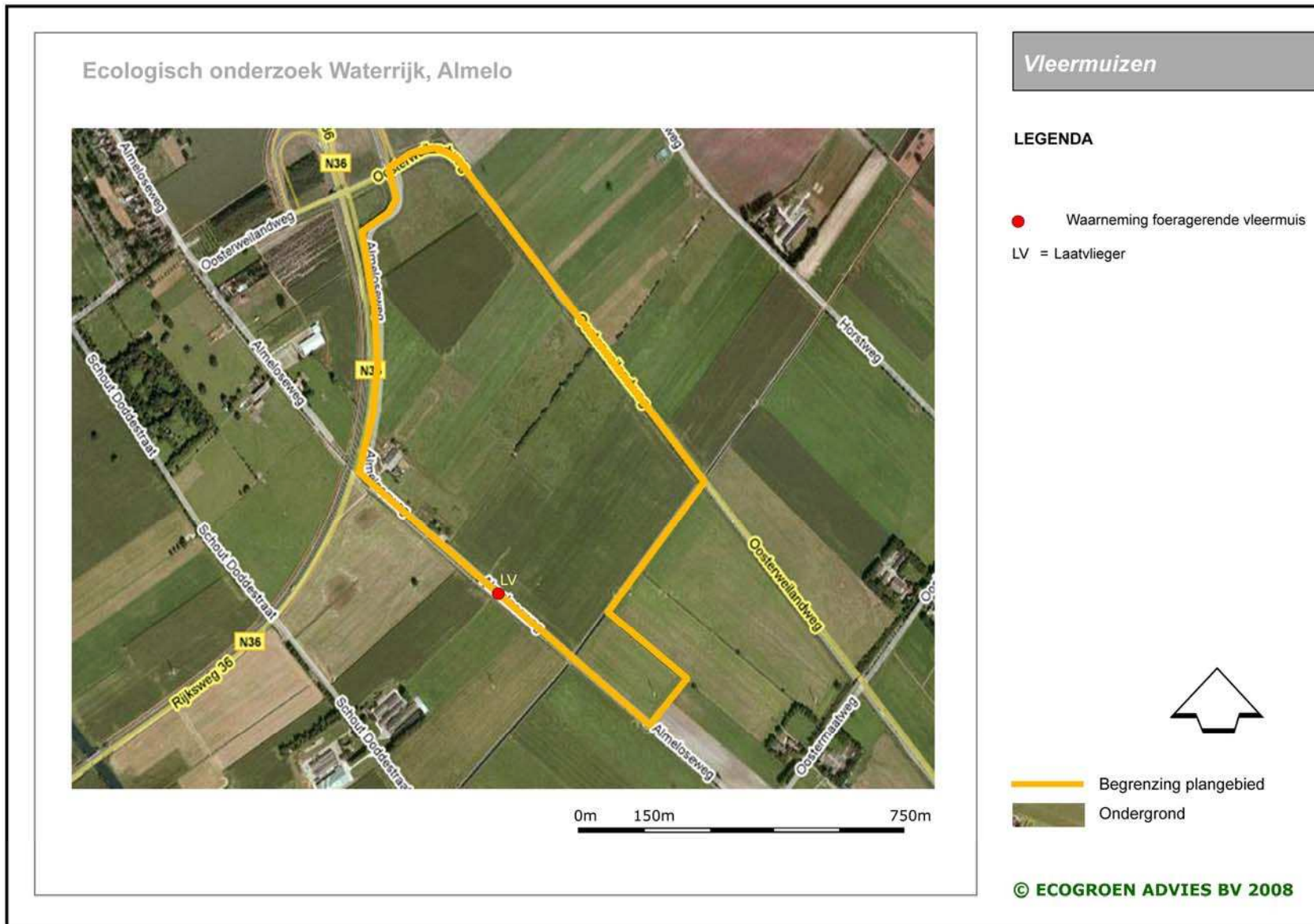
- *Laag:* 'Algemene soorten' waarvoor veelal automatisch vrijstelling geldt;
- *Middel:* 'Overige soorten' waarvoor vrijstelling geldt, mits activiteiten voldoen aan een goedgekeurde gedragscode;
- *Hoog:* Soorten van Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB artikel 75 FFW, waarvoor alleen onder strikte voorwaarden vrijstelling mogelijk is.

Soort cursief gedrukt: Soort met vaste verblijfplaats (eventueel ontheffingplichtig)

HR IV: Habitatrichtlijn, bijlage 4

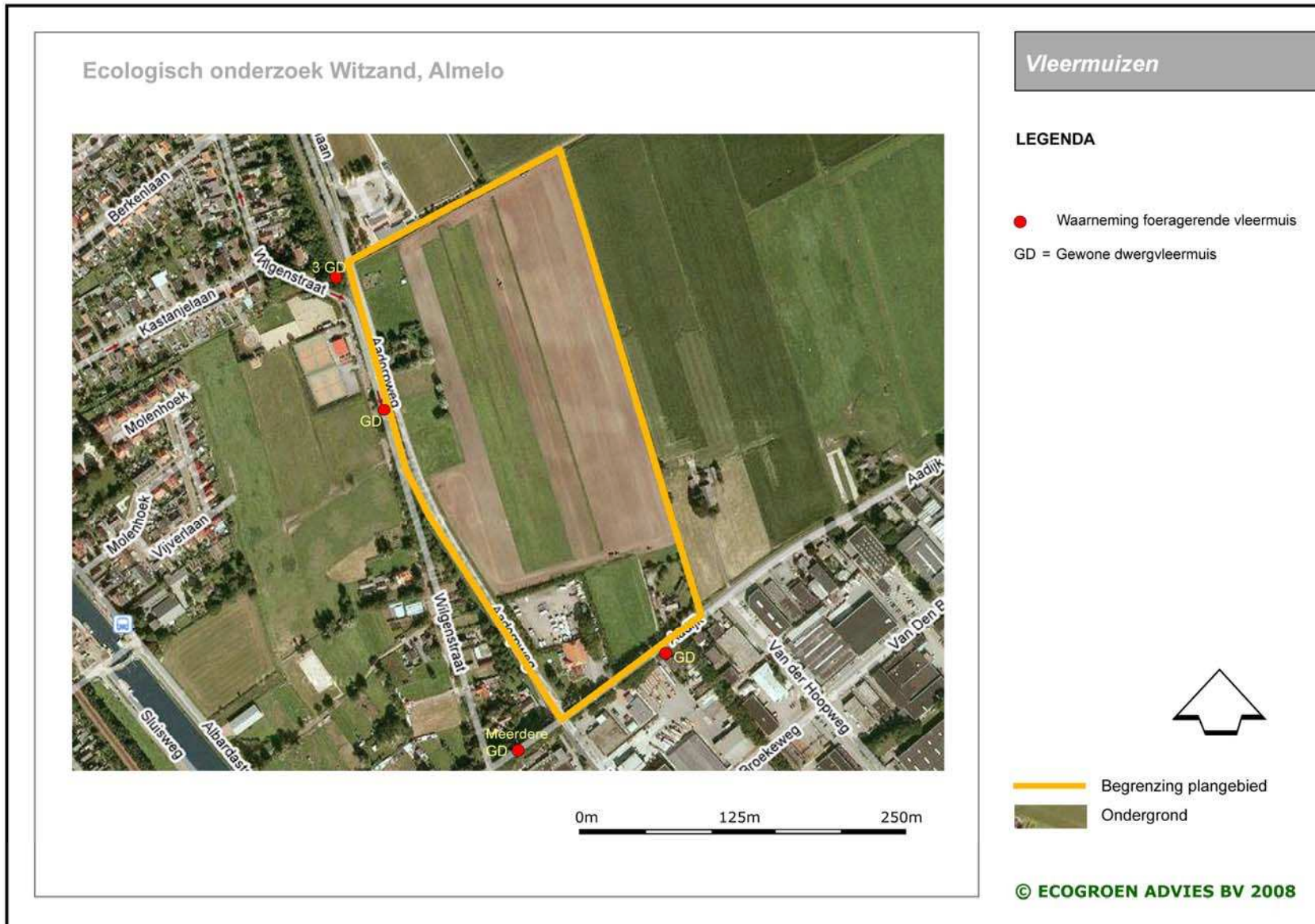
RL: Rode Lijst

BIJLAGE IIIA: INVENTARISATIEKAART VLEERMUIZEN 'WATERRIJK'

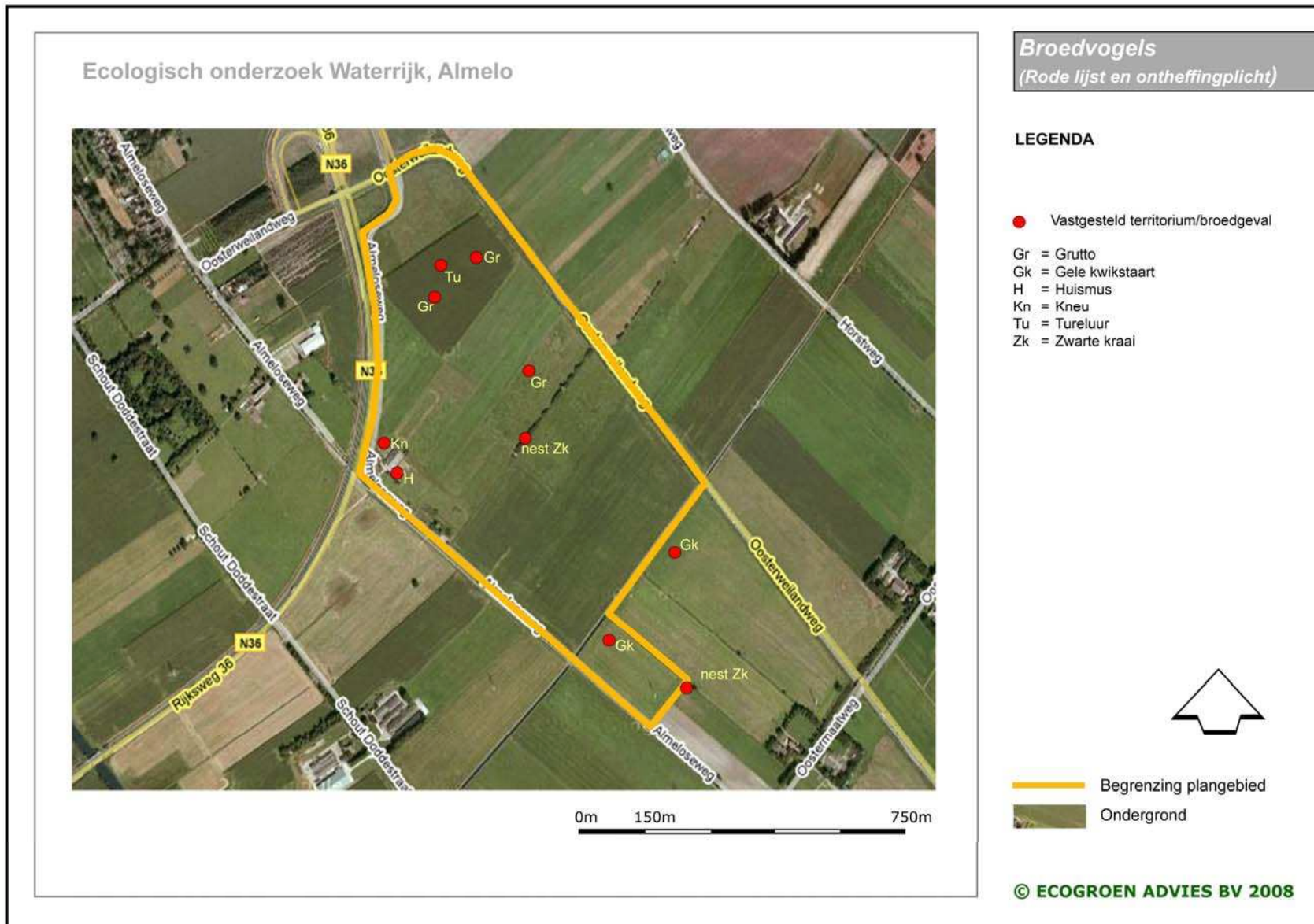

BIJLAGE IIIB: INVENTARISATIEKAART VLEERMUIZEN 'WITZAND'

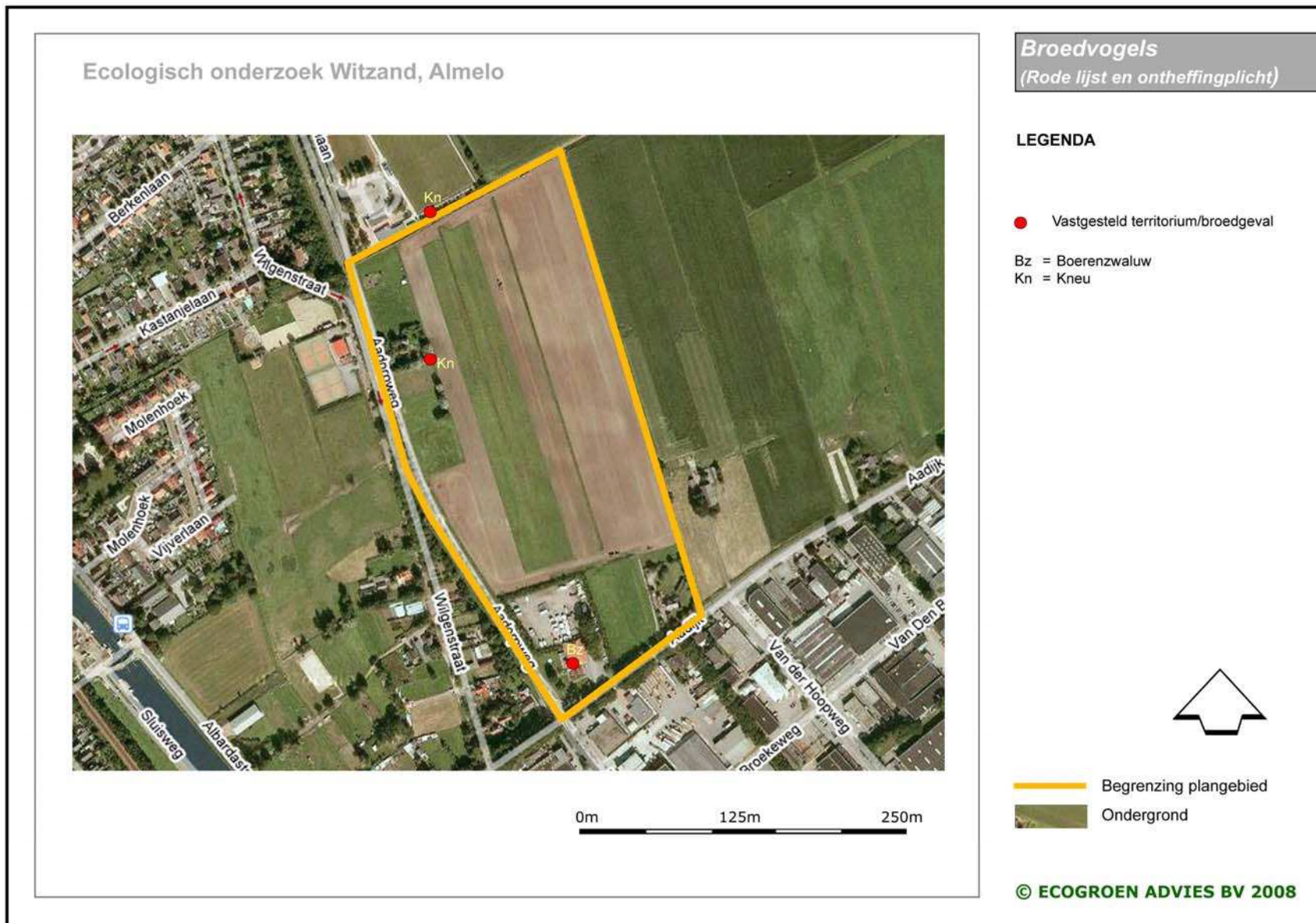

BIJLAGE IVA: INVENTARISATIEKAART BROEDVOGELS 'WATERRIJK'

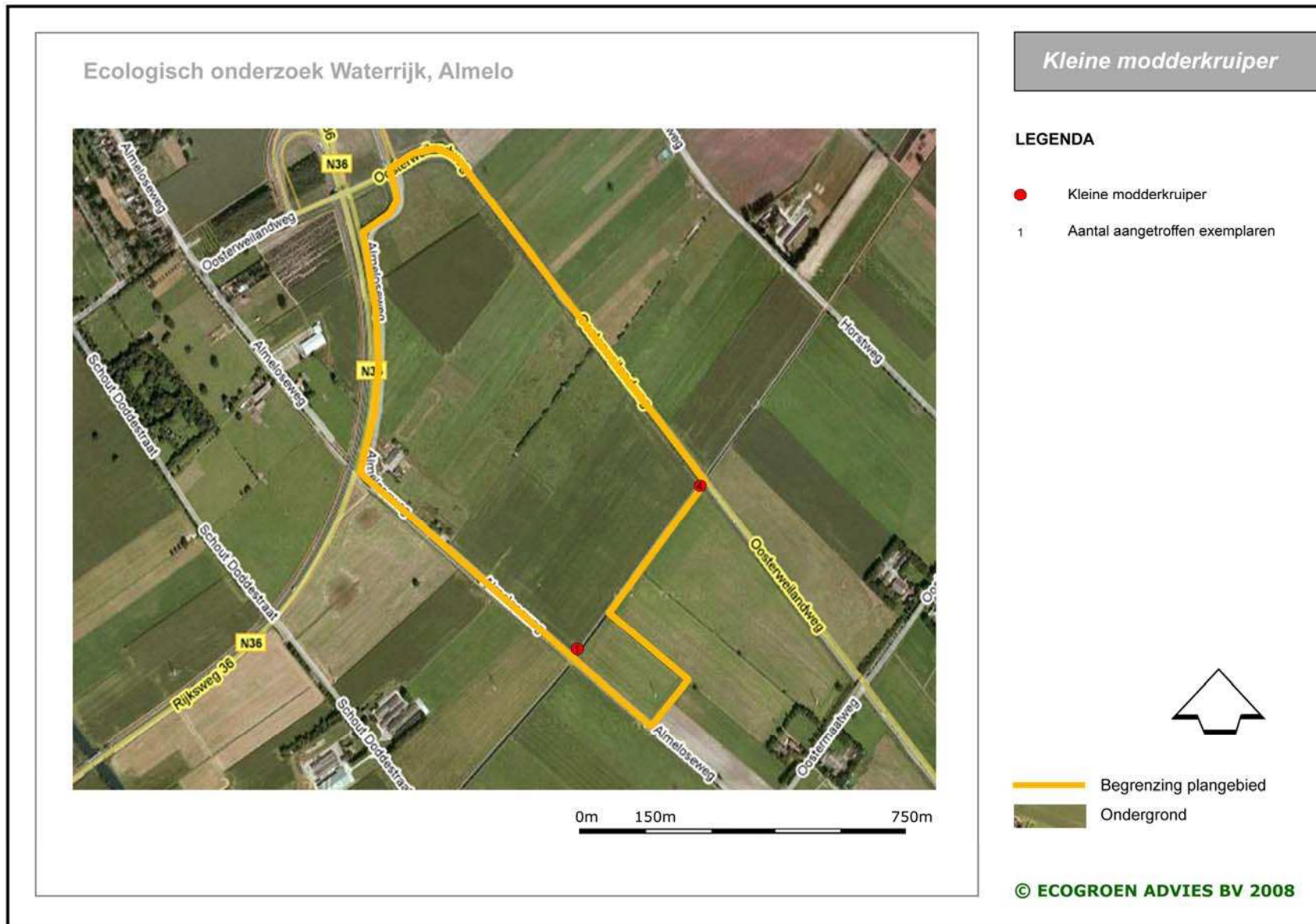

BIJLAGE IVB: INVENTARISATIEKAART BROEDVOGELS 'WITZAND'

BIJLAGE V: INVENTARISATIEKAART KLEINE MODDERKRUIPER

BIJLAGE VI: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Met de Flora- en faunawet (FFW) is beoogd een geïntegreerd soortenbeschermingsregime te creëren dat voldoet aan de internationale verplichtingen. Doordat het verkrijgen van ontheffing en vrijstelling slechts mogelijk was onder bepaalde voorwaarden, werd de Flora- en faunawet na de inwerkingtreding al snel als belemmerend ervaren in het maatschappelijke verkeer.

De belemmerende factoren werden met name veroorzaakt, door het afwegingskader, dat ook voor zeer algemeen voorkomende soorten gold als b.v. Mol, Veldmuis, Bosmuis en Konijn. Dit zorgde voor onnodige belemmeringen van werkzaamheden en veel administratieve lastendruk.

Vanaf 23 februari 2005 is een wetswijziging van kracht geworden waarbij de mogelijkheden verruimd zijn voor het verlenen van ontheffing/ vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de FFW. Dit geldt met name voor de algemeen voorkomende soorten.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de FFW:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is.
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. insecten, libellen en kevers) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Verbodsbepalingen

De FFW kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8 van de FFW. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12 (zie kader). In hoeverre de verbodsbepalingen van toepassing zijn is afhankelijk van het beschermingsregime waartoe de soort behoort.

Algemene verbodsbepalingen voor beschermde inheemse soorten dieren en planten. Flora- en faunawet, artikelen 8 t/m 12.

Art. 8:	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Art. 9:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Art. 10:	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te
Art. 11:	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te
Art. 12:	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Drie beschermingsregimes planten- en diersoorten

Met ingang van het wijzigingsbesluit artikel 75 zijn drie verschillende beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. In alle gevallen is onverminderd de zorgplicht van toepassing:

'Ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, is verplicht dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of na te laten.'

Tabel 1 'Algemene soorten'

Onder deze groep vallen o.a. alle algemeen voorkomende beschermde zoogdieren, amfibieën en vaatplanten (in totaal 43 soorten). Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW en hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 2 'Overige soorten (gedragscode)'

Onder deze groep vallen een aantal minder algemene soorten (in totaal 101) en vogels. Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als bestendig beheer en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor deze soorten voor overtreding van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW, mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een gedragscode. De gedragscode moet door een sector of ondernemer zelf opgesteld worden en ingediend voor goedkeuring door de minister van LNV. De gedragscode geeft richtlijnen aan om schade aan de soort te voorkomen of te minimaliseren (Artikel 16c wijzigingsbesluit).

Voorheen was nooit vrijstelling mogelijk voor van nature voorkomende vogelsoorten. Nu kan alleen vrijstelling verkregen worden indien:

- sprake is van belang a) t/m d);
- sprake is van onopzettelijk verstoren (artikel 10) in geval van bij de wet genoemde belangen, en er geen wezenlijke invloed (significante effecten) is;
- In geval van belang g), behalve in de periode 15 maart-15 juli.

Tabel 3 'Soorten van Bijlage I AMvB Artikel 75 / soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV'

Onder de eerste groep vallen met name soorten die een kwetsbare status hebben (in totaal 37 soorten) en vogels (in geval niet gewerkt wordt met een gedragscode). Ze hebben een vergelijkbare bescherming als soorten van Habitatrichtlijn Bijlage IV.

Als iemand activiteiten onderneemt die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling, is voor deze soorten ontheffing van de artikelen 8 t/m 12 van de FFW altijd noodzakelijk. De ontheffingsaanvraag wordt getoetst aan drie criteria:

1. er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang³⁾;
2. er is geen alternatief;
3. de activiteiten doen geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

De laatste twee criteria worden in het wijzigingsbesluit samengevat als 'zorgvuldig handelen', waarbij elke vorm van schade aan de soort voorkomen moet worden. Aan alle drie criteria moet gelijktijdig voldaan worden.

Voor activiteiten in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en bosbouw en bestendig gebruik, is het niet mogelijk voor artikel 10 van de FFW een ontheffing te verkrijgen. Voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 geldt wel een vrijstelling, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode.

¹ a) de bepalingen inzake de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap; b) de bescherming van flora en fauna; c) de veiligheid van het luchtverkeer; d) de volksgezondheid of openbare veiligheid; e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten; f) het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren; g) belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort; h) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw; i) bestendig gebruik; j) de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Rode Lijsten

De Minister van LNV heeft ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd⁴. Voor Rodelijst-soorten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. Vanaf dat moment heeft Nederland de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in nationale wetgeving verankerd. Nederland zal aan de hand van een vergunningstelsel de zorgvuldige afweging waarborgen rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast zal Nederland in de komende jaren voor alle gebieden die samen Natura 2000 vormen, beheerplannen opstellen.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Voor een volledig begrip wordt verwezen naar de oorspronkelijke wetsteksten (www.minlnv.nl) 'thema Natuurwetgeving'. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend.

---

⁴ Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna

